

POWIATOWY URZĄD PRACY W ZŁOTOWIE

Sprawozdanie z działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Złotowie za rok 2018

Złotów, marzec 2019 r.

W 2018 roku Powiatowy Urząd Pracy w Złotowie (PUP) zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy realizował cele polityki społecznej w zakresie tworzenia miejsc pracy i ograniczenia bezrobocia. Działania PUP w 2018 roku zmierzały do pełnego i produktywnego zatrudnienia w powiecie, sprzyjały spadkowi bezrobocia, wzrostowi zatrudnienia oraz zwiększaniu liczby podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. Tworzenie miejsc pracy i wzrost liczby pracujących są nie tylko zależne od elastyczności rynku pracy, ale głównie od mikroekonomicznej, regionalnej i lokalnej polityki społeczno- gospodarczej, na który wpływ mają partnerzy społeczni: samorządy lokalne, pracodawcy, organizacje pozarządowe oraz instytucje i organizacje działające na rzecz społeczeństwa lokalnego w obszarach: bezpieczeństwa socjalnego, zdrowia, gospodarki ekonomicznej.

W niniejszej informacji z działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Złotowie za 2018 rok, przedstawione zostały podejmowane przez PUP przedsięwzięcia w zakresie realizacji następujących działań.:

- realizacja zadań w zakresie zmniejszenia skali i skutków bezrobocia w powiecie,
- podejmowanie działań w celu zapewnienia wystarczających środków finansowych z budżetu państwa na aktywne formy walki z bezrobociem,
- występowanie o dofinansowanie programów aktywizacji zawodowej ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego,
- stworzenie warunków do rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości,
- prowadzenie działań dla osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy,
- wzrost zatrudnienia,
- wzmacnianie integracji oraz solidarności społecznej,
- przeciwdziałanie długotrwałemu bezrobociu i wykluczeniu społecznemu,
- wyrównywanie szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy.

Nadmienić należy, że działaniami, PUP obejmował przede wszystkim grupy osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, do których zgodnie ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2018 r. poz. 1265 z późn. zm.) zaliczają się:

- bezrobotni do 30 roku życia,
- bezrobotni długotrwale,
- bezrobotni powyżej 50 roku życia,
- bezrobotni korzystający ze świadczeń z pomocy społecznej,
- bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia lub co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia,
- bezrobotni niepełnosprawni.

W 2018 r. zarejestrowano łącznie **3833 osoby bezrobotne**, z tego po raz pierwszy zarejestrowały się 572 osoby.

W omawianym okresie z ewidencji bezrobotnych dokonano 4174 wyłączeń, z tego z powodu podjęcia pracy 1888 wyłączeń z powodu skierowania na ofertę finansowaną bądź dofinansowaną ze środków Funduszu Pracy lub z powodu podjęcia pracy niesubsydiowanej.

W 2018 roku wydano w sprawach osób bezrobotnych **9267 decyzji** tj. miesięcznie średnio wydano około 772 decyzji.

Nadmienić należy, że jeśli zachodziła konieczność, jedną osobę bezrobotną obejmowano w ciągu roku 2-3 formami wsparcia finansowanymi ze środków Funduszu Pracy.

Warto zaznaczyć, że liczba zarejestrowanych bezrobotnych pod koniec października 2018 r. spadła do 2112 osób, a stopa bezrobocia na koniec października spadła do poziomu 6,6 proc. To rekordowy wynik, nienotowany dotąd w powiecie złotowskim.

Celem działania Powiatowego Urzędu Pracy w Złotowie wobec bezrobotnych jest pomoc w uzyskiwaniu zatrudnienia. Z każdą osobą bezrobotną opracowany jest profil pomocy oznaczający ustalenie czy i w jakiej mierze finansować tej osobie pomoc. Następnie opracowywany jest Indywidualny Plan Działania (IPD), w którym określa się konkretne działania deklarowane przez osobę bezrobotną i działania, w tym finansowane ze środków Funduszu Pracy do wykonania przez Powiatowy Urząd Pracy, mające na celu pomoc bezrobotnym w uzyskaniu pracy.

Miniony rok wskazuje, że w dalszym ciągu część bezrobotnych deklaruje co innego niż następnie realizuje. Z deklaracji wynika zainteresowanie i chęć podjęcia pracy jednak praktyka nie zawsze potwierdza zrealizowanie deklaracji. Analogicznie również przedstawia się deklarowana zdolność i gotowość do podjęcia pracy.

Do zagadnień wymagających podkreślenia należy informacja o ograniczeniach możliwości oferowania pracy osobom, które nie mają dojazdu do pracodawców publicznymi środkami transportu w godzinach rozpoczęcia pracy i jej zakończenia u pracodawcy. Ten stan stanowi istotny problem w powiecie złotowskim i umożliwia bezrobotnym bardzo często odmowę podjęcia pracy i utrzymanie statusu bezrobotnego w innych celach niż uzyskanie pracy np. utrzymanie ubezpieczenia zdrowotnego, okazanie zainteresowania legalną pracą przez dłużników alimentacyjnych oraz osoby korzystające z różnych form pomocy socjalnej itp. Ograniczone możliwości oferowania pracy mają wpływ na liczbę osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych.

Na realizację zadań aktywizujących bezrobotnych i lokalny rynek pracy pozyskiwano środki finansowe z Funduszu Pracy (FP), rezerwy Ministra Rodziny, Pracy i Opieki Społecznej (MRPiPS) i Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS).

Podkreślić należy, że środki Funduszu Pracy zgodnie z cytowaną wyżej ustawą i środki z Europejskiego Funduszu Społecznego na aktywizację bezrobotnych można było przeznaczać przede wszystkim na aktywizację bezrobotnych właśnie wcześniej wspomnianych grup osób.

Pracodawcom tworzącym nowe miejsca pracy dla osób bezrobotnych refundowano koszty wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy. Ponadto środki Funduszu Pracy w formie Krajowego Funduszu Szkoleniowego (KFS) przeznaczone są na finansowanie kształcenia pracowników i pracodawców. Celem utworzenia KFS jest zapobieganie utracie zatrudnienia przez osoby pracujące z powodu kompetencji nieadekwatnych do wymagań dynamicznie zmieniającej się gospodarki. Zwiększenie inwestycji w potencjał kadrowy powinno poprawić zarówno pozycję firm jak i samych pracowników na konkurencyjnym rynku pracy.

Działania na rzecz zwiększenia zatrudnienia i ograniczenia skali bezrobocia pozwalają na poprawę sytuacji na lokalnym rynku pracy. Aktywizacja zawodowa bezrobotnych była głównym celem do osiągnięcia w omawianym okresie, a zarazem ustawowym zadaniem Powiatowego Urzędu Pracy.

1. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych w powiecie złotowskim w 2018 roku.

Osobom bezrobotnych oferowano wsparcie finansowe ich aktywizacji w formie:

- stażu,
- prac interwencyjnych,
- robót publicznych,
- prac społecznie użytecznych,
- dotacji na podjęcie działalności gospodarczej,
- bonów stażowych,
- bonów zasiedleniowych,
- bonów zatrudnieniowych,
- szkoleń.

Tabela1 . Wydatkowanie środków Funduszu Pracy na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu w latach 2012- 2018.

ROK	Liczba osób bezrobotnych (stan na 1 stycznia danego roku)	Stopa bezrobocia% (stan na 1 stycznia danego roku)	Finansowanie aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu, w tym:	ALGORYTM	ŚRODKI EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO (POKL, PO WER, WRPO)	INNE PROGRAMY (w tym rezerwa MRPiPS, KFS, art., 150f)	LICZBA ZAKTYWIZOWANYCH OSÓB ŁĄCZNIE
2012	4906	19,3	5 876 700,00	3 150 400,00	1 650 700,00	1 075 600,00	1064
2013	5052	19,9	8 440 500,00	4 042 800,00	3 643 800,00	753 900,00	1120
2014	4659	17,9	8 839 441,69	2 136 300,00	5 218 249,11	1 484 892,58	1236
2015	4085	15,5	9 146 034,14	4 892 634,00	3 088 860,81	1 164 539,33	1311
2016	3701	12,6	9 001 833,11	3 198 973,06	3 338 654,96	2 464 205,09	1450
2017	3214	10,9	8 613 773,63	2 037 080,51	3 540 467,38	3 036 225,74	916
2018*	2672	8,6	5.478.118,57	1 625 472,15	3 862 029,04	1 405 704,43	790
2019	2308	7,1					

*W roku 2018 w kwocie ogółem 5.478.118,57 zł finansowania aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu zawierają się środki: Algorytmu, EFS oraz innych programów.

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych na przestrzeni lat 2012- 2018 spadła blisko o połowę z wysokiego poziomu 5052 osób bezrobotnych w 2013 roku do 2672 osób bezrobotnych zarejestrowanych na początku 2018 roku. Również stopa bezrobocia spadła z bardzo wysokiego poziomu 19,9% w 2013 roku do poziomu 7,1% w styczniu 2019 r. Wpływ na spadek bezrobocia w powiecie złotowskim miało ożywienie gospodarcze i możliwości pracodawców w rozwój swoich firm. Nie bez znaczenia są też realizowane przez PUP w Złotowie projekty wsparcia kierowane zarówno do osób bezrobotnych, jak i pracodawców. Przynoszą one pozytywne i wymierne rezultaty. Pozyskane środki nie tylko pomogły osobom bezrobotnym w uzyskaniu zatrudnienia, ale też wpłynęły znacząco na rozwój lokalnej gospodarki. Środki te w znacznej części wydatkowane były przez beneficjentów projektów na tworzenie nowych stanowisk pracy na terenie powiatu złotowskiego, co z kolei spowodowało wzrost koniunktury lokalnej gospodarki, a to przełożyło się na wzrost zapotrzebowania na siłę roboczą. Środki finansowe będące w dyspozycji PUP w Złotowie również się zmieniały na przestrzeni lat i były uzależnione od liczby i stopy bezrobocia oraz sytuacji na lokalnym rynku pracy. Były one przekazywane ze środków Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej (Algorytm oraz tzw. rezerwa MRPiPS), jak również stanowiły one środki z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Wszystkie działania aktywizacyjne realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Złotowie przyczyniają się do wzrostu motywacji osób bezrobotnych do procesu poszukiwania pracy, umożliwiają m. in. zdobycie nowych kwalifikacji zawodowych, doświadczenia zawodowego, pozyskanie środków finansowych na otwarcie własnej działalności, czyli zwiększają szanse bezrobotnych na podjęcie zatrudnienia.

W 2018 roku, Powiatowy Urząd Pracy w Złotowie **wydatkował na finansowanie aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu** (staże, szkolenia, roboty publiczne, prace interwencyjne, prace społecznie-użyteczne, środki na podjęcie działalności gospodarczej, refundacja kosztów wyposażenia i doposażenia stanowisk pracy itp.) kwotę **5.478.118,57 zł**, w tym:

- a) Środki współfinansowane z EFS w ramach realizowanych projektów:
 - PO WER (Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój)- **2.498.108,70 zł**
 - Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny (2014- 2020)- **1.363.920,34 zł**
- b) Krajowy Fundusz Szkoleniowy (KFS)- **185.988,40. zł**
- c) Programy z rezerwy Funduszu Pracy- **153.166,68zł**
- d) Refundacja części kosztów zatrudnienia przez 12 miesięcy bezrobotnych do 30 roku życia na podstawie art. 150f ustawy o promocji zatrudnienia- **1.066.549,35 zł**

Działania Centrum Aktywizacji Zawodowej (CAZ)

CAZ jest wyspecjalizowaną komórką organizacyjną w ramach Powiatowego Urzędu Pracy skupiającą w swoim zakresie wyłącznie aktywne działania w zakresie usług i instrumentów rynku pracy. Dzięki temu następuje koncentracja podejmowanych działań ukierunkowana na klientów urzędu pracy tj. osób bezrobotnych, poszukujących pracy oraz pracodawców.

W ramach CAZ w zakresie usług rynku pracy realizowane są: pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy, organizacja szkoleń, wspierane instrumentami rynku pracy tj. pracami interwencyjnymi, robotami publicznymi, stażami, przygotowaniem zawodowymi dorosłych, bonami (zasiedleniowymi, stażowymi i zatrudnieniowymi) środkami na podjęcie działalności gospodarczej czy refundacją kosztów wyposażenia i doposażenia stanowisk pracy dla kierowanych bezrobotnych. W CAZ tworzone są Indywidualne Plany Działania dla osób bezrobotnych.

USŁUGI RYNKU PRACY:

POŚREDNICTWO PRACY

Do głównych zadań pośrednictwa pracy należy pomoc bezrobotnym i poszukującym pracy w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia oraz pomoc pracodawcom w pozyskaniu pracowników o odpowiednich kwalifikacjach.

Do pozostałych działań pośrednictwa pracy należy:

- pozyskiwanie i upowszechnianie ofert pracy,
- inicjowanie spotkań bezrobotnych i poszukujących pracy z pracodawcami współdziałanie z innymi powiatowymi urzędami pracy w zakresie wymiany informacji o możliwościach uzyskania zatrudnienia.

Zasady realizacji szczegółowo precyzuje Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 maja 2014 w sprawie szczegółowych warunków realizacji oraz trybu i sposobów prowadzenia usług rynku pracy.

Tabela 2. Działania aktywizacyjne w 2018 r.

ZADANIA	IŁOŚĆ
Kontakty pośredników pracy z pracodawcami	2.224
Nawiązane kontakty z bezrobotnymi przez Centrum Aktywizacji Zawodowej,	27.122
Osoby objęte formami aktywizacji zawodowej (instrumentami rynku pracy)	790
Podjęcia pracy ogółem w tym:	1888
Podjęcia pracy niesubsydiowanej	1426
Podjęcia pracy subsydiowanej	463
Ogólna ilości zarejestrowanych i pozyskanych ofert pracy przez PUP	1.837
Zorganizowane giełdy pracy	20
Sporządzone Indywidualne Plany Działania	3127
Ustalone profile pomocy- ilość ustalonych	3779

PORADNICTWO ZAWODOWE

Głównym zadaniem poradnictwa zawodowego jest pomoc bezrobotnym i poszukującym pracy w wyborze odpowiedniego zawodu i miejsca zatrudnienia.

Działalność doradców zawodowych w głównej mierze polegała na:

- udzielaniu informacji o zawodach, rynku pracy oraz możliwościach szkolenia i kształcenia,
- udzielaniu porad dotyczących wyboru zawodu, zmiany kwalifikacji, podjęcia lub zmiany zatrudnienia,
- inicjowaniu, organizowaniu i prowadzeniu grupowych porad zawodowych dla bezrobotnych i poszukujących pracy.

Zasady realizacji porad zawodowych szczegółowo określone zostały w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 maja 2014 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji oraz trybu i sposobów prowadzenia usług rynku pracy.

Do doradcy zawodowego bezrobotni zgłaszali się najczęściej z powodu:

- trudności w znalezieniu odpowiedniego zatrudnienia,
- wybór odpowiedniego stanowiska związanego z odbywaniem stażu lub przygotowania zawodowego,
- wybór odpowiedniego kierunku szkolenia zawodowego,
- związane z pogodzeniem życia osobistego z aktywizacją zawodową, zatrudnieniem itp.

Tabela 3. Zadania wykonywane w ramach poradnictwa zawodowego w 2018 r.

Rodzaj usług	Liczba osób
Liczba osób, które skorzystały z porad indywidualnych (dotyczy głównie dotacji na utworzenie działalności gosp. oraz szkoleń indywidualnych)	82
Liczba udzielonych indywidualnych informacji zawodowych	528
Liczba osób, które skorzystały z porad grupowych	151
Liczba osób uczestniczących w grupowych spotkaniach informacyjnych	871

W 2018 r. celem poradnictwa zawodowego było zaktywizowanie osób bezrobotnych, wzbudzenie ich motywacji do samodzielnego poszukiwania pracy, pomoc w przezwyciężeniu negatywnych emocji, zaniżonej samooceny, braku wiary w sens poszukiwania pracy.

W trakcie tych porad dyskutowano nad psychologicznymi konsekwencjami pozostawania bez pracy oraz omawiano wartości związane z pracą. Zajęcia stanowiły też okazję do sprecyzowania swoich predyspozycji, umiejętności, mocnych i słabych stron.

Podobna problematyka była poruszana w przypadku osób niepełnosprawnych. Główny nacisk w pracy z tą grupą bezrobotnych położony był na zmianę negatywnego nastawienia i postaw roszczeniowych. Celem porady było uświadomienie sobie przez uczestników własnych

zasobów i mocnych stron, a nie koncentrowanie się na ograniczeniach i przeciwwskazaniach do pracy.

Indywidualny Plan Działania

Indywidualny Plan Działania (IPD) jest przygotowywany przy udziale bezrobotnego lub poszukującego pracy i zawiera w szczególności:

- działania możliwe do zastosowania przez urząd pracy w ramach pomocy określonej w ustawie;
- działania planowane do samodzielnej realizacji przez bezrobotnego lub poszukującego pracy w celu poszukiwania pracy;
- planowane terminy realizacji poszczególnych działań;
- formy, planowaną liczbę i terminy kontaktów z pośrednikiem pracy, doradcą zawodowym lub innym pracownikiem urzędu pracy;
- termin i warunki zakończenia realizacji Indywidualnego Planu Działania.

Przygotowanie Indywidualnego Planu Działania dla bezrobotnego jest obowiązkowe nie później niż 60 dni od ustalenia profilu pomocy i musi być dostosowane swoim zakresem do ustalonego profilu pomocy. W 2018 roku pracownicy PUP w Złotowie sporządzili 3127 Indywidualnych Planów Działania.

Powiatowy Urząd Pracy w Złotowie jest zobowiązany do podjęcia działań prowadzących do zatrudnienia osoby, która opracowała IPD, a w szczególności poprzez subsydiowanie aktywizacji w formie określonej w IPD np. skierowanie na szkolenie, na staż, do pracy w ramach robót publicznych.

INSTRUMENTY RYNKU PRACY:

Tabela 4 . Liczba osób objętych poszczególnymi formami aktywizacji zawodowej i wydatkowane środki w latach 2012- 2018 r.:

Form aktywizacji	2012 r.		2013 r.		2014 r.		2015 r.		2016 r.		2017 r.		2018 r.	
	osoby	zawarte umowy	osoby	zawarte umowy	osoby	zawarte umowy	osoby	zawarte umowy	osoby	zawarte umowy	osoby	zawarte umowy	osoby	zawarte umowy
Staże	275	198	335	228	430	336	342	268	308	246	191	180	100	88
Prace interwencyjne	100	19	101	52	107	85	197	155	300	168	187	175	170	152
Roboty publiczne	263	63	108	26	123	40	152	63	117	42	54	16	70	7
Prace społecznie użyteczne	134	3	170	5	190	9	98	6	70	5	47	4	66	4
Szkolenia	121	39	201	57	127	45	274	61	201	54	195	59	166	40
Refundacja kosztów dop/ wyp.	83	54	80	68	120	103	109	102	73	66	35	29	38	35
Dotacje na podjęcie działaln. gosp.	80	80	121	121	90	90	106	106	67	67	54	54	59	59
Bon zatrudnieniowy	----- ----	---	----- ----	---	8	8	16	16	25	25	17	17	7	7
Bon na zasiedlenie	----- ----	---	----- ----	---	5	5	10	10	16	16	30	30	28	28
Bon stażowy	----- ----	---	----- ----	---	36	36	27	27	24	24	14	14	10	10
Refundacja art. 150f (realizacja w latach 2016- 2018)	----- ----	---	----- ----	---	----- ----	---	----- ----	---	189	137	81	72	74	0
Dofinansowanie do wynagrodzenia 50+	----- ----	---	----- ----	---	1	1	6	6	8	7	4	4	2	2
Przygotowanie zawodowe dorosłych	4	4	3	3	----- ----	---	3	3	4	4	1	0	0	0
RAZEM	1060	460	1119	560	1237	758	1340	823	1402	861	910	654	790	432

Tabela 5. Wydatkowane środki na poszczególne formy aktywizacji zawodowej w latach 2012- 2018 r.:

Form aktywizacji/ rok *	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Stáže	1.170.306,60	2.049.096,46	2.814.247,77	1.535.357,01	1.146.156,08	752.002,51	502.592,13
Prace interwencyjne	368.336,49	503.499,94	614.673,39	940.357,74	735.440,03	650.306,87	862.685,25
Roboty publiczne	938.949,63	1.023.667,28	816.652,72	1.072.706,98	903.704,81	560.096,40	758.454,83
Prace społecznie użyteczne	83.871,68	163.419,12	163.419,12	58.655,34	48.434,76	48.653,46	63.748,62
Szkolenia	326 452,00	643.102,24	372.518,55	809.191,66	683.383,68	700.256,73	590.546,40
Refundacja kosztów dop/ wyp.	1.438.773,44	1.541.342,19	2.296.433,76	1.947.122,92	1.379.932,79	700.544,50	917.824,87
Dotacje na podjęcie działaln. gosp.	1.424.409,12	2.345.177,05	1.651.298,46	1.884.936,30	1.233.240,00	1.107.580,00	1.247.560,00
Bon zatrudnieniowy	-----	-----	7.507,61	101.311,07	140.309,01	92.266,71	75.930,61
Bon na zasiedlenie	-----	-----	26.100,00	84.000,00	112.000,00	240.000,00	224.000,00
Bon stażowy	-----	-----	62.987,41	127.296,12	120.462,82	77.707,09	89.363,24
Refundacja art. 150f (realizacja w latach 2016-2018)	-----	-----	-----	-----	1.743.905,77	2.769.430,87	1.066.549,35
Dofinansowanie do wynagrodzenia 50+	-----	-----	-----	34.777,50	63.195,00	27.557,42	8.950,00
Przygotowanie zawodowe dorosłych	77 028,08	137.085,36	-----	27.955,60	40.463,32	11.533,76	0,00
RAZEM	5.828.127,04	8.406.389,64	8.825.838,79	8.623.668,24	8.350.628,07	7.737.936,32	5.160.645,30

*wydatki nie zawierają zwrotu kosztów dojazdu, kosztów opieki nad dzieckiem i wydatków z tytułu kontynuowania nauki, studiów podyplomowych

STAŻE:

Staż w powiecie złotowskim jest najpopularniejszą formą aktywizacji zawodowej, z której chętnie korzystają zarówno pracodawcy jak i bezrobotni. W 2018 roku, **100** osobom PUP wypłacił łącznie **502.592,13 zł** w formie stypendium z tytułu odbywania stażu oraz opłacił ZUS, podatek i składkę zdrowotną, z tego **400.042,12 zł** stanowiły środki w ramach projektów EFS (PO WER i WRPO), które otrzymało łącznie **72 osoby**. *Przeciętna kwota (koszt) przypadająca na aktywizację 1 osoby wyniosła 5.025,92 zł.* Zawarto **87 umów** z pracodawcami na organizację staży.

PRACE INTERWENCYJNE:

Prace interwencyjne to forma aktywizacji bezrobotnych poprzez refundowanie pracodawcą części kosztów zatrudnienia skierowanego bezrobotnego.

Maksymalna wysokość refundacji nie mogła przekraczać 100% kwoty zasiłku dla bezrobotnych. **170** osobom zrefundowano część kosztów zatrudnienia w łącznej wysokości **862.685,25 zł**. Wypłata bezrobotnym części wynagrodzenia odbywa się za pośrednictwem pracodawcy. Pracodawca wypłaca wynagrodzenie a Urząd Pracy refunduje część tego wynagrodzenia. *Przeciętna kwota (koszt) przypadająca na aktywizację 1 osoby wyniosła 830,00 zł+* część składek na ubezpieczenia społeczne. Zawarto **170 umów** z pracodawcami na organizację prac interwencyjnych.

ROBOTY PUBLICZNE.

Roboty publiczne oznaczają zatrudnienie bezrobotnego w okresie nie dłuższym niż 12 miesięcy przy wykonywaniu prac organizowanych, finansowanych lub dofinansowanych ze środków samorządu terytorialnego, budżetu państwa, funduszy celowych, organizacji pozarządowych, spółek wodnych i ich związków. Skierowanie do podjęcia zatrudnienia w ramach robót publicznych może otrzymać każda osoba bezrobotna, na podstawie ustalonego profilu pomocy i zgodnie z indywidualnym planem działania. Roboty publiczne mogą być organizowane przez:

- powiaty,
- gminy,
- organizacje pozarządowe statutowo zajmujące się problematyką ochrony środowiska, kultury, oświaty, kultury fizycznej i turystyki, opieki zdrowotnej, bezrobocia oraz pomocy społecznej,
- spółki wodne i ich związki.

70 osobom zrefundowano część kosztów wynagrodzenia w łącznej wysokości **758.454,83 zł**. Wypłata bezrobotnym części wynagrodzenia odbywa się za pośrednictwem pracodawcy (organizatora robót publicznych). Pracodawca wypłaca wynagrodzenie a Urząd Pracy refunduje część tego wynagrodzenia. *Przeciętna kwota (koszt) przypadająca na aktywizację 1 osoby wyniosła 1800,00 zł+* część składek na ubezpieczenia społeczne. Zawarto **16 umów** na organizację robót publicznych.

PRACE SPOŁECZNIE UŻYTECZNE

W 2018 roku **66** osób otrzymało wsparcie na łączną kwotę **63.748,62 zł**. Prace społecznie użyteczne to instrument rynku pracy skierowany do osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku. Prace 40 godzin w miesiącu a nie więcej niż 10 godzin w tygodniu organizowane są przez

gminę w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, organizacjach lub instytucjach statutowo zajmujących się pomocą charytatywną lub działalnością na rzecz społeczności lokalnej. Wykonywanie prac społecznie użytecznych odbywa się na podstawie porozumienia zawartego między starostą a gminą, na rzecz której prace społecznie użyteczne będą wykonywane. Powiatowy urząd pracy refunduje gminie ze środków Funduszu Pracy do 60% minimalnej kwoty świadczenia przysługującego bezrobotnemu. *Przeciętna kwota (koszt) przypadająca na aktywizację 1 osoby wyniosła 4,86 zł/godz. Zawarto 4 porozumienia z samorządami gminnymi na organizację prac społecznie użytecznych.*

SZKOLENIA

Szkolenia dla osób bezrobotnych są organizowane w szczególności w przypadku braku kwalifikacji zawodowych, konieczności uzupełnienia lub ich zmiany w związku z brakiem propozycji odpowiedniej pracy, a także w przypadku braku umiejętności aktywnego jej poszukiwania. Wybór jednostki szkoleniowej celem zlecenia przeprowadzenia szkolenia Powiatowy Urząd Pracy w Złotowie jest zobowiązany przeprowadzić postępowanie w trybie przetargu zgodnie z ustawą Prawo Zamówień Publicznych oraz Regulaminem Pracy Komisji Przetargowej wprowadzonym Zarządzeniem Dyrektora Powiatowego Urzędu Pracy w Złotowie. W 2018 roku **166 osób** otrzymało wsparcie w ramach szkoleń indywidualnych i grupowych na łączną kwotę **590.546,40 zł**. *Przeciętna kwota (koszt) przypadająca na aktywizację 1 osoby wyniosła 3.557,51 zł. W 2018 r. zostało zawartych 40 umów* organizację szkoleń indywidualnych i grupowych.

REFUNDACJA KOSZTÓW WYPOSAŻENIA / DOPOSAŻENIA

STANOWISKA PRACY.

Zgodnie z przepisami regulującymi zasady udzielania pomocy publicznej pracodawca ma obowiązek zatrudnienia bezrobotnego skierowanego przez Urząd Pracy przez 24 miesiące. **dla bezrobotnych utworzono łącznie 38 stanowisk pracy na podstawie zawartych umów z pracodawcami** w łącznej wysokości **917.824,87 zł** *Przeciętna kwota (koszt) przypadająca na aktywizację 1 osoby wyniosła 24.153,29.* Łącznie skierowano do pracy w ramach tej formy **75 osób**, co wynika z uzupełnień stanowisk pracy. W 2018 r. zostało zawartych 35 umów z pracodawcami na refundację kosztów wyp./dop. stanowiska pracy.

JEDNORAZOWE DOTACJE NA PODJĘCIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ.

O środki na podjęcie działalności gospodarczej mogły ubiegać się wyłącznie osoby bezrobotne:

- zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy,
- które nie prowadziły oraz nie miały zarejestrowanej działalności gospodarczej w okresie 12 miesięcy poprzedzających złożenie wniosku.

59 osobom udzielono jednorazowych dotacji na podjęcie działalności gospodarczej w łącznej kwocie **1.247.560,00 zł**. *Przeciętna kwota (koszt) przypadająca na aktywizację 1 osoby wyniosła 21.145,08 zł.*

BON STAŻOWY.

10 osób odbyły staż w ramach bonu stażowego. Koszty bonów stażowych w 2018 roku wyniosły **89.363,24 zł**. Pracodawca, który na okres 6 miesięcy przyjmie na staż osobę bezrobotną, a później zatrudni ją na okres kolejnych 6 miesięcy, po jego zakończeniu otrzyma premię w wysokości 1543,80 zł.

BON ZATRUDNIENIOWY.

7 osób zostało skierowanych do pracy w ramach bonu zatrudnieniowego. Koszty bonów zatrudnieniowych w 2018 roku wyniosły **75.930,61 zł**. Realizacja bonu zatrudnieniowego następuje na podstawie umowy zawartej między starostą, a pracodawcą, w ramach której: pracodawca zobowiązany jest do zatrudnienia bezrobotnego przez okres 18 miesięcy. Starosta refunduje pracodawcy część kosztów wynagrodzenia i składek na ubezpieczenia społeczne przez okres 12 miesięcy w wysokości 100 proc. kwoty zasiłku. Pracodawca zobowiązany jest po zakończeniu okresu refundacji do dalszego zatrudniania skierowanego bezrobotnego przez 6 miesięcy. *Przeciętna kwota (koszt) przypadająca na aktywizację 1 osoby wyniosła 831,10 zł.*

BON NA ZASIEDLENIE.

28 osób skorzystało z bonów na zasiedlenie na łączną kwotę **224.000,00 zł** (średnio 8000,00 zł na osobę). Starosta może przyznać osobie bezrobotnej **bon na zasiedlenie** w związku z podjęciem, poza miejscem dotychczasowego zamieszkania (m.in. 80 km lub 3 godziny dojazdu), zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub działalności gospodarczej. Bon na zasiedlenie jest przyznawany w wysokości określonej w umowie, nie wyższej jednak niż 200 proc. przeciętnego wynagrodzenia (8000,00 zł na osobę).

Dofinansowanie do wynagrodzenia za zatrudnienie pracowników powyżej 50 roku życia.

2 osoby powyżej 50 roku życia zostały zatrudnione u pracodawców w ramach dofinansowania za zatrudnienie pracowników „+50” na łączną kwotę **8.950,00 zł**. Pracodawca lub przedsiębiorca zatrudniający skierowaną osobę bezrobotną, może otrzymać dofinansowanie wynagrodzenia przez okres:

- 12 miesięcy- w przypadku zatrudnienia bezrobotnego, który ukończył 50 lat, a nie ukończył 60;
- 24 miesięcy - w przypadku zatrudnienia bezrobotnego, który ukończył 60 lat.

PRZYGOTOWANIE ZAWODOWE DOROSŁYCH.

W 2018 roku nie realizowano przygotowania zawodowego dorosłych. Zobowiązania z roku 2017 wyniosły 17.415,51 zł. Przygotowanie zawodowe dorosłych jest realizowane na podstawie umowy w sprawie realizacji przygotowania zawodowego dorosłych zawieranej między urzędem pracy a pracodawcą lub między urzędem pracy, pracodawcą i instytucją szkoleniową, wpisaną do rejestru prowadzonego przez wojewódzki urząd pracy. Odbывается według programu ukierunkowanego na nabywanie umiejętności praktycznych oraz zdobywanie wiedzy teoretycznej, niezbędnych do wykonywania zadań zawodowych, przygotowanego przez pracodawcę lub instytucję szkoleniową we współpracy z pracodawcą.

Refundacja części kosztów zatrudnienia przez 12 miesięcy bezrobotnych do 30 roku życia na podstawie art. 150f ustawy o promocji zatrudnienia.

Pracodawcom zrefundowano koszty na łączną kwotę **1.066.549,35 zł** za zatrudnienie osób bezrobotnych. Pracodawca lub przedsiębiorca może zawrzeć z urzędem umowę, na podstawie której co miesiąc przez rok otrzyma refundację części kosztów poniesionych na wynagrodzenia oraz składki na ubezpieczenia społeczne za zatrudnienie skierowanego przez urząd pracy bezrobotnego do 30 roku życia. Obowiązkiem pracodawcy jest utrzymanie zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy skierowanego bezrobotnego przez okres, za który dokonywana jest refundacja, a po jej zakończeniu dalsze zatrudnienie bezrobotnego przez kolejne 12 miesięcy. Łączny okres zatrudnienia bezrobotnego do 30 roku życia wynosi 24 miesiące. Urząd refunduje pracodawcy za pełen miesiąc koszty zatrudnienia do wysokości 1.800,00 zł na refundację wynagrodzeń oraz składki na ubezpieczenia społeczne, łącznie kwota w wysokości 322,74 zł. Umowy w ramach art. 150f ustawy były finansowane w latach 2016- 2018 ze środków Funduszu Pracy.

Tabela 6. Liczba osób objętych poszczególnymi formami aktywizacji zawodowej i wydatkowane środki w 2018 r.:

Form aktywizacji	Zawarte umowy (ilość)	Liczba osób objętych aktywizacją	Wydatkowane środki
Staże	88	100	502.592,13
Prace interwencyjne	152	170	862.685,25
Roboty publiczne	7	70	758.454,83
Prace społecznie użyteczne	4	66	63.748,62
Szkolenia	40	166	590.546,40
Refundacja kosztów dop/ wyp.	35	38	917.824,87
Dotacje na podjęcie działaln. gosp.	59	59	1.247.560,00
Bon zatrudnieniowy	7	7	75.930,61
Bon na zasiedlenie	28	28	224.000,00
Bon stażowy	10	10	89.363,24
Refundacja art. 150f (realizacja w latach 2016- 2018)	0	74 (2017- 2018 r.)	1.066.549,35
Dofinansowanie do wynagrodzenia 50+	2	2	8.950,00
RAZEM	432	790	5.160.645,30

Ważnym zadaniem realizowanym przez PUP w Złotowie jest **występowanie o dofinansowanie programów aktywizacji zawodowej ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.**

Powiatowy Urząd Pracy w Złotowie w 2018 roku realizował aktywizację zawodową osób bezrobotnych w ramach **Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (2014-2020)**, Oś priorytetowa I Osoby młode na rynku pracy, Działanie 1.1 Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy, *Poddziałanie 1.1.1 Wsparcie udzielane z Europejskiego Funduszu Społecznego* Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój

2014- 2020, pn. „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie złotowskim (IV)”.

Całkowita wartość projektu : 3 172 332,80 zł, w tym: w 2018 roku- 2 440 256,00 zł, w 2019 roku- 732 076,80 zł.

W ramach projektu wsparciem zostało objętych w 2018 roku, 330 osób w tym 221 kobiet, należących do grupy bezrobotnych w wieku do 29 roku życia, w tym:

- 103 osób długotrwale bezrobotnych,
- 185 osoby w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy

W ramach projektu PO WER (IV) realizowano następujące formy wsparcia dla osób bezrobotnych:

- poradnictwo zawodowe,
- pośrednictwo pracy,
- staże- 65 osób,
- szkolenia- 111 osób,
- dotacje na podjęcie dział. gosp.- 24 osoby,
- prace interwencyjne- 46 osób,
- bon na zasiedlenie- 26 osób,
- bon zatrudnieniowy- 2 osób,
- bon stażowy- 10 osób,
- refundacje dop/ wyp. - 20 osób,

Wsparcie udzielane w ramach projektu zapewnia wyrównywanie szans osób bezrobotnych na rynku pracy, utrzymanie w gotowości do podjęcia pracy, tj. aktywności zawodowej, podwyższenie kwalifikacji oraz zwiększenie możliwości podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej.

Drugim projektem realizowanym ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w 2018 r. jest **Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny 2014-2020 (WRPO)** Oś Priorytetowa 6. Rynek pracy, Działanie 6.1 - Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i poszukujących pracy – projekty pozakonkursowe realizowane przez PSZ, pn. „ Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i poszukujących pracy w powiecie złotowskim (IV)”.

Całkowita wartość projektu : 1 819 656,19 zł, w tym: w 2018 roku- 1 399 735,53 zł, w 2019 roku- 419 920,66 zł.

W ramach projektu wsparciem zostało objętych w 2018 r. 214 osób w tym 112 kobiet, należących do grup:

- 76 osób długotrwale bezrobotnych,
- 10 osób z niepełnosprawnościami,
- 36 osób w wieku 50 lat i więcej,
- 92 osoby o niskich kwalifikacjach.

W ramach projektu WRPO realizowano następujące formy wsparcia dla osób bezrobotnych:

- poradnictwo zawodowe,
- pośrednictwo pracy,
- staże- 41 osób,
- szkolenia- 85 osób,

- dotacje na podjęcie dział. gosp.- 19 osób,
- prace interwencyjne- 105 osób.

Programy z rezerwy Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Powiatowy Urząd Pracy w Złotowie wychodząc naprzeciw potrzebom osób pozostających bez pracy, w 2018 r. realizował z rezerwy Ministra Rodziny Pracy i Polityki Społecznej 4 projekty w szczególności dla osób powyżej 45 roku życia, dla osób długotrwale bezrobotnych, dla dłużników alimentacyjnych oraz staże w Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, na łączną kwotę **153.166,68 zł**. Programy objęły takie formy aktywizacji zawodowej jak: roboty publiczne, prace interwencyjne, refundacje doposażenia/wyposażenia stanowiska pracy i staże.

Przyznane środki finansowe były przeznaczone na realizację programów z wymaganą przez MRPiPS efektywnością zatrudnieniową.

Osiągnięcie efektu strategicznego PUP w Złotowie było skierowane na realizację celów obejmujących konkretne kierunki działań:

- Stosowanie instrumentów i usług rynku pracy,
- Pomoc w podjęciu zatrudnienia przez osoby bezrobotne poprzez zastosowanie pakietu działań najbardziej adekwatnych dla osób wchodzących na rynek pracy lub mających trudności w dotarciu do zatrudnienia,
- Rozwijanie współpracy partnerów (pracodawcy, przedsiębiorcy, instytucje publiczne) na rzecz promowania rozwoju przedsiębiorczości i aktywizacji zawodowej,
- Zwiększenie dostępu do informacji o możliwościach podejmowania pracy.

Głównym celem realizowanych programów, na które PUP w Złotowie pozyskał dodatkowe środki było przeciwdziałanie i zwalczanie bezrobocia w powiecie złotowskim, umożliwianie nabycia doświadczenia zawodowego i zwiększenie aktywności osób bezrobotnych na lokalnym rynku pracy. Pozyskane środki z rezerwy MRPiPS umożliwiły objęcie pomocą większej liczby osób bezrobotnych, zastosowanie nowoczesnych i kompleksowych form aktywizacji zawodowej dla poszczególnych grup bezrobotnych. Należy wspomnieć, że Ministerstwo Pracy, Rodziny i Polityki Społecznej przekazując środki Funduszu Pracy wskazuje efektywność zatrudnieniową wobec powyższego PUP oczekuje od pracodawców deklaracji zatrudnienia

osób odbywających staż i pozostałe formy aktywizacji po ich zakończeniu na okres nie krótszy niż 3 miesiące. Kluczowe założenie oznacza, że realizacja działań aktywizacyjnych oznacza konieczność, efektywność, celowość i zasadność finansowania aktywizacji zawodowej bezrobotnych uczestników programu. Na tej podstawie oceniana jest przez MPiPS działalność, efektywność i skuteczność działania PUP.

Krajowy Fundusz Szkoleniowy.

Krajowy Fundusz Szkoleniowy (KFS) to fundusz utworzony w celu finansowania działań na rzecz kształcenia ustawicznego pracowników i pracodawców. KFS został utworzony w celu zapobiegania utracie zatrudnienia przez osoby pracujące z powodu kompetencji pracowników wymagających dostosowania do wymagań dynamicznie zmieniającej się gospodarki, inwestowanie w potencjał kadrowy powinno poprawić pozycję firm i pracowników na konkurencyjnym rynku pracy. O dofinansowanie kosztów kształcenia ustawicznego mogą wystąpić wszyscy pracodawcy, którzy zamierzają inwestować w podnoszenie swoich własnych kompetencji lub kompetencji osób pracujących w firmie. W 2018 roku Powiatowy Urząd Pracy w Złotowie wydatkował kwotę **185.988,40 zł** z przeznaczeniem na szkolenie 86 osób w ramach KFS.

Krajowy Fundusz Szkoleniowy (KFS)- 2018 rok	Ilość umów 28	Ilość osób 86 (osoby pracujące)	Wydatkowane środki: 185.988,40 zł
---	------------------	------------------------------------	---

Tabela 7. Realizacja KFS w latach 2015- 2018

KFS	2015	2016	2017	2018
Wydatkowane środki	273.487,05	180.979,63	196.895,68	185.988,40
Ilość umów	15	25	26	28
Ilość osób objętych szkoleniami	87	147	148	86

Powiatowa Rada Rynku Pracy.

Powiatowa Rada Rynku Pracy w Złotowie jest organem opiniodawczo-doradczym Starosty Złotowskiego w sprawach polityki rynku pracy. W 2018 r. przygotowano i zorganizowano 6 posiedzeń Powiatowej Rady Rynku Pracy, podczas których podejmowano uchwały związane z działalnością rady. Członkowie PRRP na każdym posiedzeniu rady poruszali problematykę dotyczącą struktury bezrobocia w powiecie złotowskim. Na bieżąco

byli informowani o poziomie bezrobocia. Każde posiedzenie rady poświęcone było dyskusji dotyczącej rozwoju rynku pracy oraz zatrudniania osób bezrobotnych w powiecie złotowskim. Członkowie Powiatowej Rady Rynku Pracy na bieżąco byli informowani także zmianach jakie następowały w ciągu roku w środkach Funduszu Pracy. Rada wyrażała swoje opinie w sprawach należących do zakresu kompetencji w formie uchwał.

Usługi EURES

EURES (Europejskie Służby Zatrudnienia) jest siecią współpracy publicznych służb zatrudnienia i ich partnerów na rynku pracy, wspierającą mobilność w dziedzinie zatrudnienia na poziomie międzynarodowym i transgranicznym, w krajach Unii Europejskiej oraz Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Sieć EURES została powołana przez Komisję Europejską, aby ułatwiać swobodny przepływ pracowników na terenie EOG poprzez prowadzone przez asystenta EURES międzynarodowe pośrednictwo pracy, przekazywanie informacji na temat warunków życia i pracy w krajach członkowskich oraz pomoc w przekraczaniu granic mobilności. Sieć EURES nastawiona jest na doradztwo i wspomaganie poszukujących pracy chcących pracować w innym kraju członkowskim oraz pracodawców poszukujących pracowników zza granicy. W PUP jest również przekazywana informacja z zakresu zagadnień związanych z poruszaniem się na europejskim rynku pracy. W PUP prowadzone jest również pośrednictwo pracy ofert pracy EURES.

Działania informacyjne.

Wszyscy klienci Urzędu, zarówno osoby bezrobotne jak i pracodawcy, informowani są o możliwościach korzystania z instrumentów oraz usług rynku pracy. Większość przedsiębiorców wykazuje zainteresowanie przedstawionymi propozycjami. Natomiast bezrobotni zostają objęci szeregiem form aktywizacji realizowanych przez Urząd.

Rejestracja cudzoziemców.

W 2018 roku w PUP w Złotowie **zarejestrowano 511 oświadczeń o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi**. Zarejestrowane oświadczenia dotyczyły zatrudnienia osób z krajów: Ukraina- 491, Białoruś- 18, Rosja- 2. **Wniosków o zezwolenie na pracę sezonową wpłynęło w 2018 roku 297 wniosków** (Ukraina- 242, Nepal- 49, Białoruś- 5, Gruzja- 1). Oświadczenia i wnioski dotyczyły w szczególności stanowisk: zbieracz pieczarek, pomocniczy robotnik budowlany, operator maszyn i urządzeń, pracownik piekarni, kierowca samochodu ciężarowego, pracownik pomocniczy w produkcji ogrodniczej. Należy pamiętać również o tym, że te liczby nie odzwierciedlają pełnej liczby pracujących cudzoziemców, należy wziąć również pod uwagę zezwolenia na pracę, które wydaje Urząd Wojewódzki.

Spotkania informacyjno-konsultacyjne.

W celu promocji i zwiększenia stanu wiedzy klientów o możliwościach korzystania z instrumentów rynku pracy oraz promowania usług Urzędu doradcy klienta z Centrum Aktywizacji Zawodowej organizowali spotkania informacyjno-konsultacyjne, na które zapraszano osoby bezrobotne oraz pracodawców. Większość przedsiębiorców, którzy wzięli w nich udział korzystało z usług Urzędu, wykazało zainteresowanie przedstawionymi propozycjami. Natomiast bezrobotni zostali zapoznani z możliwościami wsparcia przez Urząd. Jednym z takich przykładów była zorganizowana w kwietniu 2018 r. konferencja dotycząca wydawania zezwoleń cudzoziemcom na podjęcie pracy w Polsce. Cieszyła się ona dużym zainteresowaniem, a wzięli w niej udział m.in. przedstawiciele samorządów, instytucji rynku pracy, straży granicznej, przedsiębiorcy oraz osoby bezrobotne.

2. Rynek pracy

W powiecie złotowskim (według danych GUS na dzień 31.12.2017 r.) zamieszkiwało 69.780 osób, z tego 43.758 w wieku produkcyjnym. W powiecie złotowskim pracowało **24.712** osób. Porównując ten stan do roku poprzedniego **liczba ta wzrosła o 1667 osób**. Trend wzrostowy obserwowany jest na przestrzeni ostatnich kilku lat.

Tabela 8. Dane dotyczące powiatu złotowskiego na podstawie informacji z GUS *

Lata	Liczba mieszkańców	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób pracujących	Stosunek % liczby osób pracujących do liczby mieszkańców	Stosunek % liczby osób pracujących do liczby osób w wieku produkcyjnym
2017	69.780	43.758	24.712	35,41	56,47
2016	69.818	44.194	23.045	33,01	52,14
2015	69.781	46.882	21.281	30,5	45,39
2014	69.998	44.867	19.590	28,0	43,66
2013	70.001	45.135	18.271	26,1	40,48
2012	70.272	45.489	17.449	24,8	38,35
2011	70.292	45.568	16.617	23,63	36,47
2010	68.791	45.597	16.163	23,5	35,44

*- informacje GUS ze stycznia 2019 r.

Analizując liczbę osób pracujących do łącznej liczby osób zamieszkałych w powiecie złotowskim na dzień 31.12.2017 r. dostrzec można stopniową poprawę na rynku pracy, gdyż przy stabilnej liczbie ludności spadającej liczbie osób w wieku produkcyjnym, wzrasta systematycznie liczba osób pracujących. Świadczy to również o procesie starzenia się społeczeństwa, co przekłada się na spadek liczby osób w wieku produkcyjnym przy niezmienionej liczbie ludności.

Stopa bezrobocia w powiecie złotowskim ulegała systematycznemu spadkowi w 2018 r., a najniższy poziom odnotowano w październiku (6,6%). Podobne wahania i tendencje stopy bezrobocia kształtowały się również w województwie wielkopolskim i kraju. Podyktowane było to zarówno aktywizacją osób bezrobotnych finansowaną z Funduszu Pracy i w ramach projektów dofinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz z rezerwy Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej jak również pracami sezonowymi. Wpływ miały także podjęcia pracy w ramach ofert niesubsydiowanych.

Tabela 9. Stopa bezrobocia w 2018 roku

Dane GUS [%] - www.stat.gov.pl												
miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
POLSKA	6,9	6,8	6,6	6,3	6,1	5,9	5,9	5,8	5,7	5,7	5,7	5,8
WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE	3,9	3,9	3,8	3,6	3,4	3,3	3,3	3,2	3,2	3,1	3,1	3,1
POWIAT ZŁOTOWSKI	8,6	8,5	8,3	7,7	7,3	7,1	7,0	6,9	6,7	6,6	6,6	7,0

Tabela 10. Informacja o bezrobociu w 2018 r.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
LICZBA BEZROBOTNYCH OGÓŁEM- POWIAT ZŁOTOWSKI	2672	2638	2558	2376	2230	2185	2128	2181	2141	2112	2115	2237
REJESTRACJE	399	276	304	289	245	326	302	331	331	329	335	366
nowo zarejestrowani	59	36	39	43	45	47	41	53	77	53	48	31
WYŁĄCZENI Z EWIDENCJI, w tym z powodu:	305	310	384	471	391	371	359	278	371	358	332	244
- skierowania do robót publicznych,	0	2	9	43	6	3	1	0	6	0	0	0
- skierowania do prac interwencyjnych,	3	5	18	22	25	28	20	1	16	17	8	7
- podjęcia działalności gospodarczej	0	2	9	2	7	5	15	2	4	1	2	10
- doposażenie/ wyposażenie stanowisk pracy dla os. bezrob.	1	5	9	11	8	9	9	3	7	4	4	5
	ZAWIESZENIE STATUSU z powodu:											
- skierowania na staż	6	11	13	9	16	12	11	6	5	9	2	0
- skierowania na szkolenie	0	0	0	0	1	38	13	11	21	29	53	0
- skierowania do prac społecznie użytecznych	0	0	28	29	5	0	3	0	0	1	0	0

Osoby posiadające zawieszony status oraz wyłączone, ale otrzymujące dodatek aktywizacyjny, nadal podlegają ubezpieczeniu społecznemu i nadal podlegają obsłudze merytorycznej i finansowej realizowanej przez Powiatowy Urząd Pracy.

Struktura bezrobocia w powiecie złotowskim.

Sytuacja na rynku pracy w powiecie złotowskim jest złożona. Jedną z przyczyn jest struktura osób bezrobotnych, w której dominują kobiety (59,5%), których niekiedy aktywizacja jest utrudniona. Kobiety swój brak gotowości do aktywizacji zawodowej motywują sprawowaniem opieki nad dziećmi, brakiem mobilności, zdrowiem i innymi sytuacjami. Wyłączenia z możliwości aktywizacji wymaga grupa kobiet, które z założenia, na podstawie obowiązujących rozwiązań prawnych nie podlegają aktywizacji (ochrona kobiet w ciąży, urlopy macierzyńskie, rodzicielskie, konieczność sprawowania opieki nad małoletnimi dziećmi). Istotnym czynnikiem mającym na lokalny rynek pracy jest charakterystyka gospodarcza powiatu, profil oraz ilość działających firm, a także poziom infrastruktury oraz połączenia komunikacyjne.

Jak wynika z danych statystycznych znaczna część zarejestrowanych bezrobotnych posiada kwalifikacje zawodowe niedostosowane do potrzeb rynku pracy. Jest to zagadnienie złożone i problematyczne, gdyż wiele osób ma trudności z uzyskaniem kwalifikacji stosownych do wymogów stawianych przez pracodawców. Osoby, o których mowa wymagają aktywizacji społecznej, a następnie doskonalenia zawodowego z uwzględnieniem ich możliwości m.in. fizycznych oraz cech charakteru i predyspozycji.

Formy, zakres, tryb działań na rzecz aktywizacji lokalnego rynku pracy uwarunkowane były w szczególności od struktury bezrobocia w powiecie.

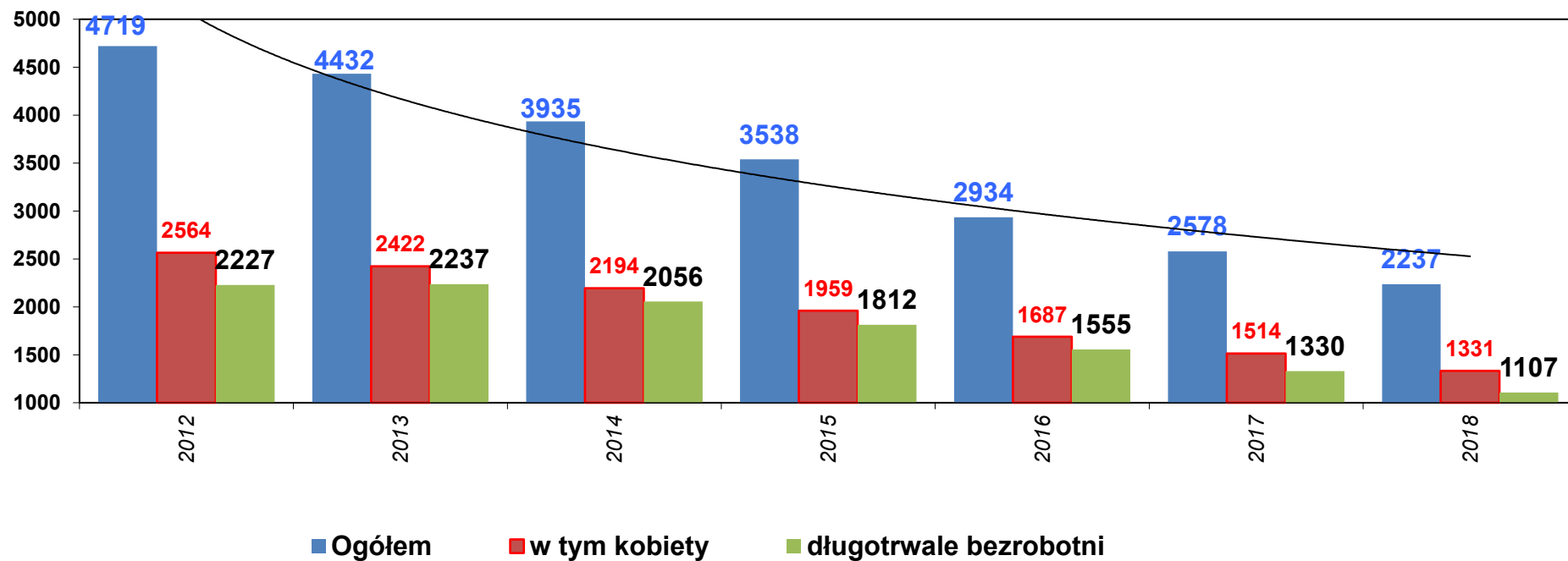
Prowadzone przez Powiatowy Urząd Pracy działania na rzecz aktywizacji lokalnego rynku pracy uwzględniają istotny czynnik dla podejmowanych przedsięwzięć, którym jest właśnie struktura bezrobocia.

Kryteriami struktury bezrobocia są:

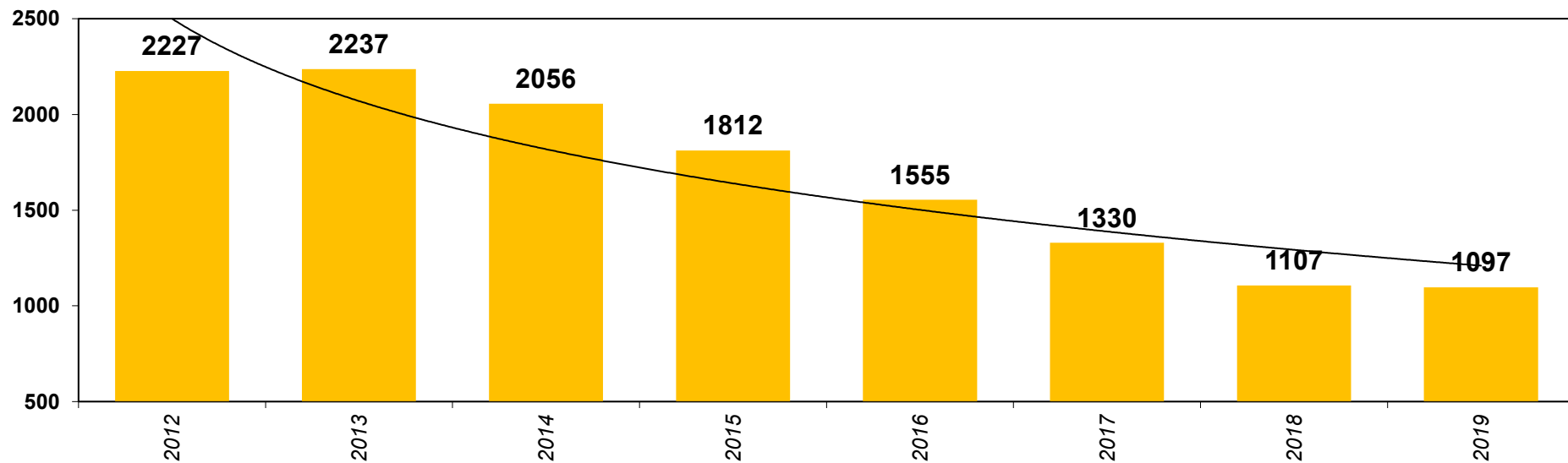
- czas pozostawania bez zatrudnienia,
- wykształcenie,
- wiek,
- staż pracy,
- płeć.

Jednym z priorytetowych kryteriów analizy struktury bezrobocia jest czas pozostawania bez zatrudnienia. Strukturę bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy przedstawia poniższy wykres.

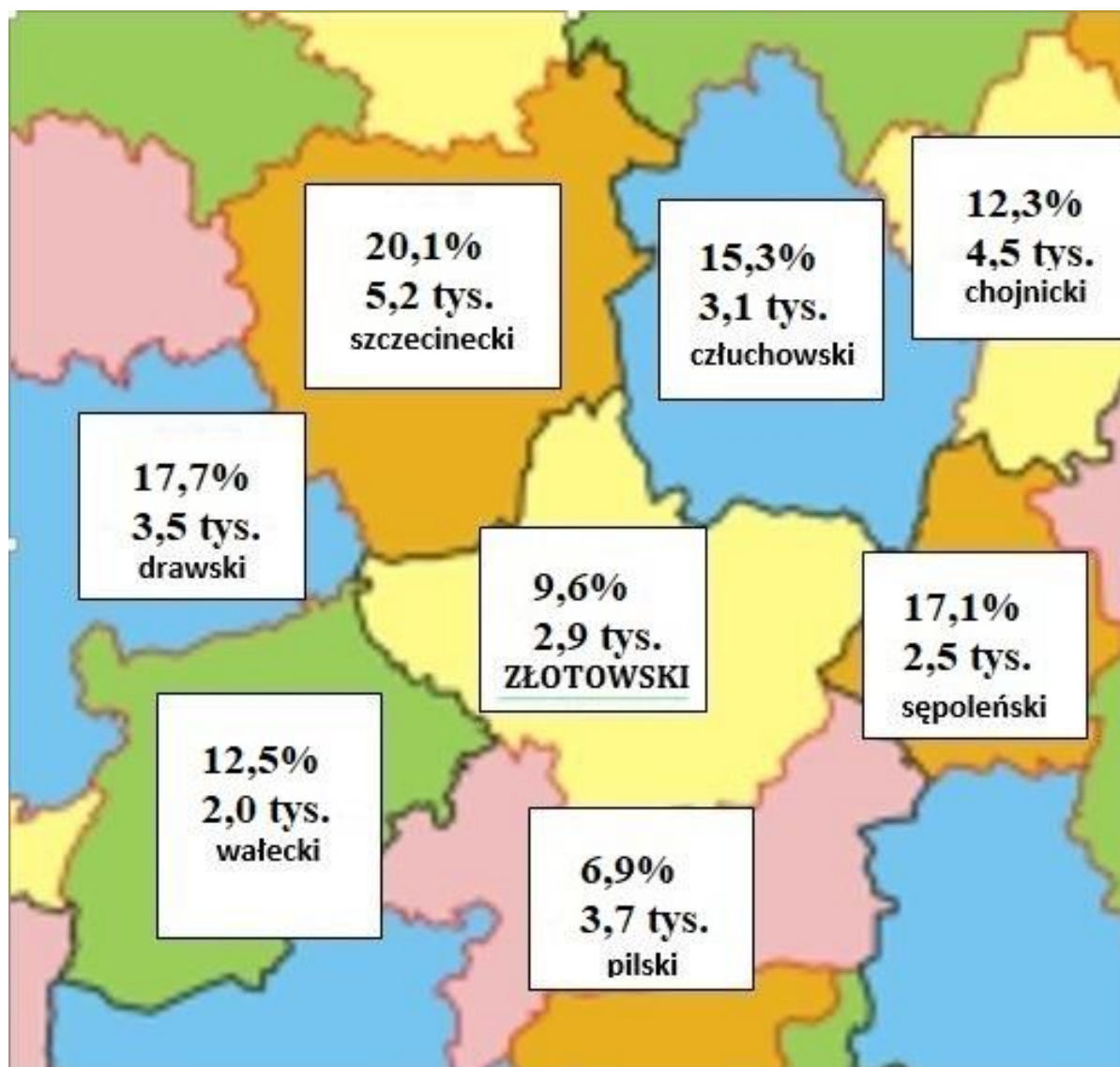
Wykres 1. Liczba osób bezrobotnych w powiecie złotowskim w latach 2012-2018 (wg. stanu na 31 grudnia każdego roku).

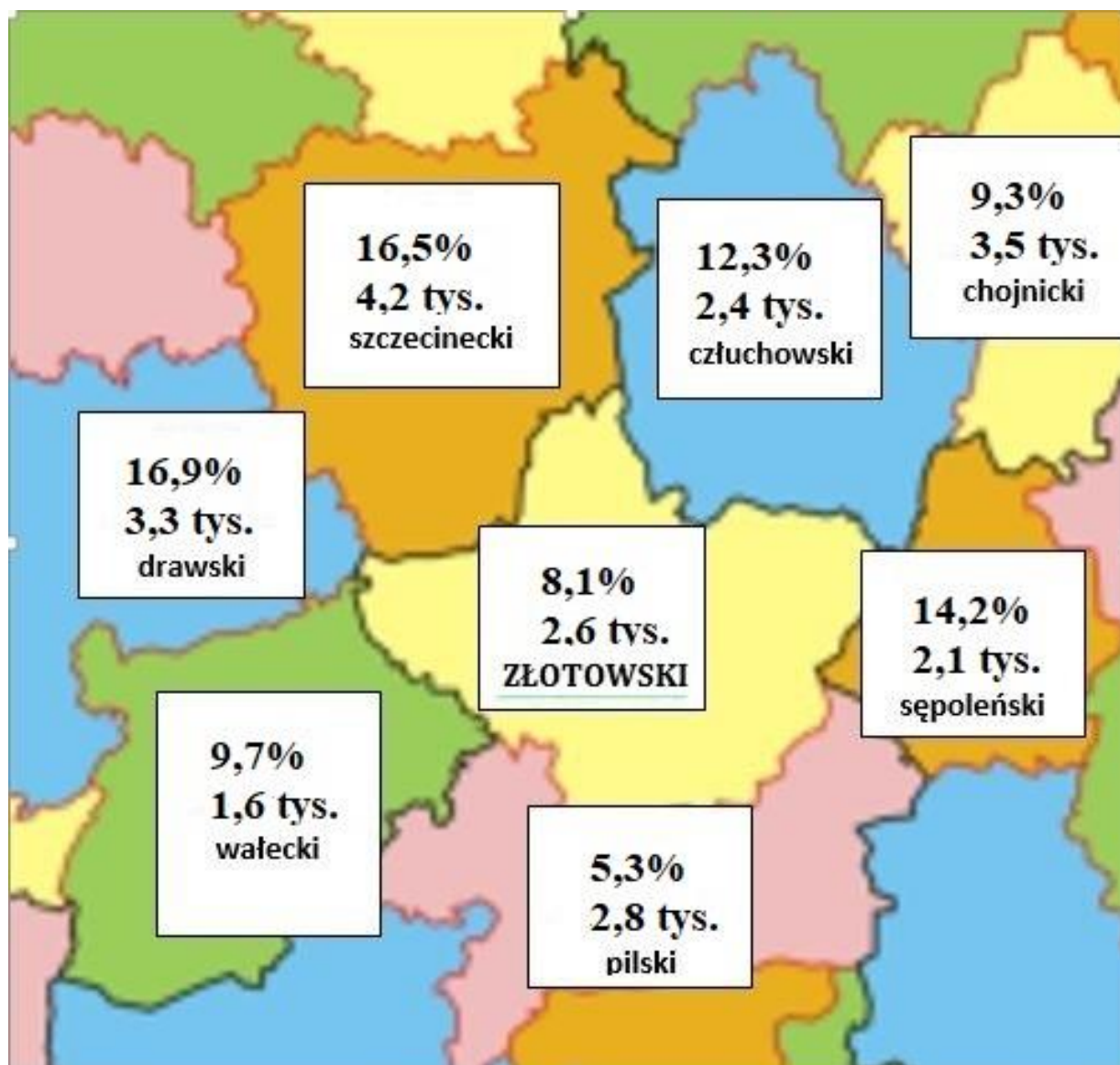
Wykres 2. Długotrwale bezrobotni w powiecie złotowskim w latach 2012-2019 według stanu na koniec każdego roku (2019 r. stan na 31.01.2019)

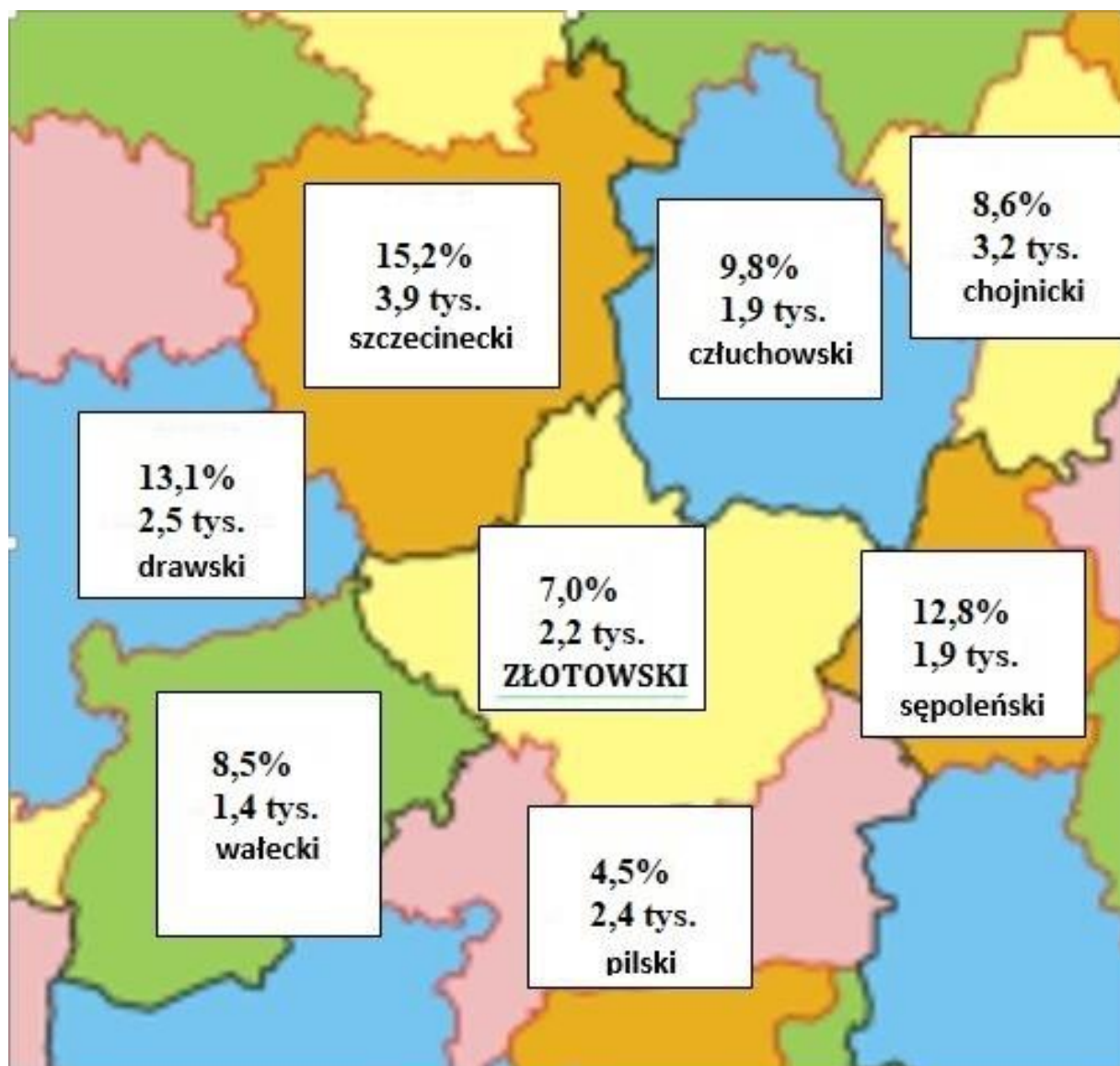
**Rys. 1. Stopa bezrobocia (w %) i liczba osób bezrobotnych [w tys. osób]
wg. wybranych powiatów. Stan na dzień 31.12.2016**

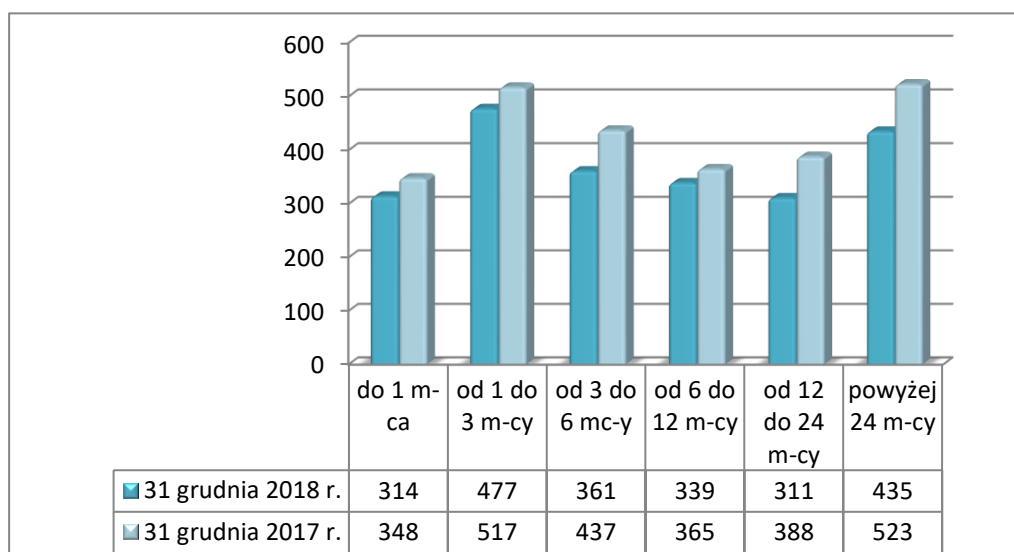
**Rys. 2. Stopa bezrobocia (w %) i liczba osób bezrobotnych [w tys. osób]
wg. wybranych powiatów. Stan na dzień 31.12.2017**

**Rys. 3. Stopa bezrobocia (w %) i liczba osób bezrobotnych [w tys. osób]
wg. wybranych powiatów. Stan na dzień 31.12.2018**

Wykres 3. Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy w powiecie złotowskim.

Jak wynika z przedstawionych zestawień według stanu z końca 2018 r. w porównaniu ze stanem z końca 2017 r. znacząco spadły wszystkie wskaźniki liczby grup osób bezrobotnych:

- pozostających bez pracy do 1 miesiąca- o 4,4%,

- od 1 do 3- mcy o- 9,8%,

- od 3 do 6- mcy o- 7,3%

- od 6 do 12- mcy o- 7,1%

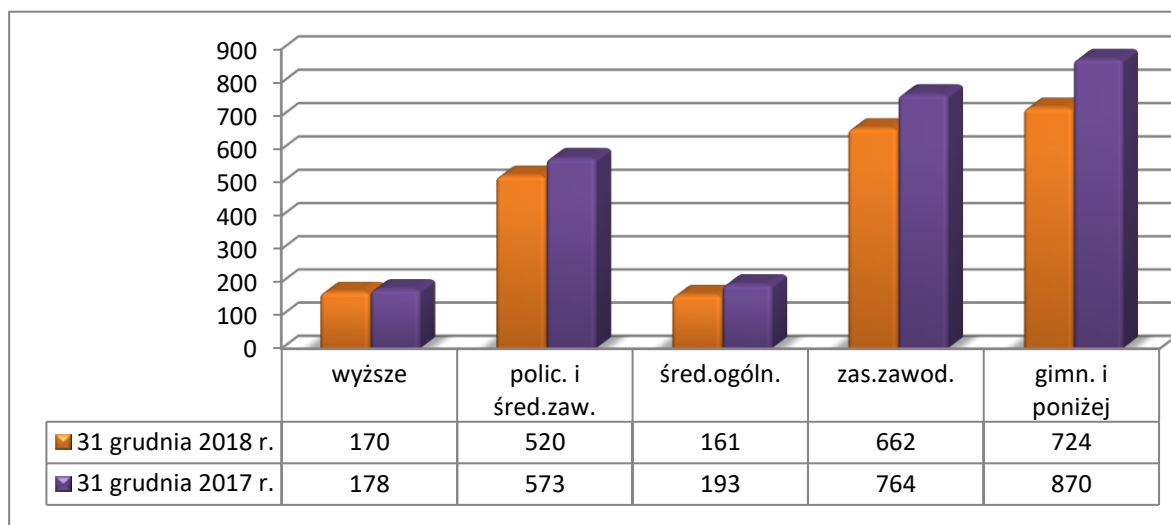
- od 12 do 24- mcy o- 19,8%

- powyżej 24- mcy o- 16,8%

Duży spadek osób bezrobotnych będących najdłużej bez zatrudnienia wynika m.in. z podejmowanych, skutecznych działań aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych na podstawie form pomocy określonych w Indywidualnym Planie Działania (IPD) opracowywanym przez pośredników pracy Powiatowego Urzędu Pracy w Złotowie wspólnie z osobami bezrobotnymi. Konieczność opracowania IPD wynika z art. 34 a ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Indywidualne Plany Działania stanowią jedne z podstawowych dokumentów do wnioskowania o środki Funduszu Pracy na aktywizację zawodową bezrobotnych. Duże znaczenie ma również aktywna współpraca PUP w Złotowie z pracodawcami w kreowaniu nowych miejsc pracy.

Istotną rolę na rynku pracy odgrywają **kwalifikacje i umiejętności zawodowe**. Pracodawcy, jak wskazują wyniki prowadzonych badań, oczekują kadry o coraz wyższych kwalifikacjach zawodowych i społecznych. Spośród kwalifikacji zawodowych oczekiwana jest m.in. znajomość obsługi nowych technologii. Duże znaczenie ma także doświadczenie zawodowe. Natomiast spośród kwalifikacji społecznych pracodawcy oczekują m.in. obowiązkowości, punktualności, umiejętności pracy w zespole, samodzielności w realizacji zadań i odpowiedzialnych przedsięwzięć w zakresie powierzonych zadań i czynności. Strukturę bezrobotnych powiatu złotowskiego według wykształcenia przedstawia wykres 2.

Wykres 4. Bezrobotni według wykształcenia w powiecie złotowskim.

Bezrobotni o niskim poziomie wykształcenia (**zasadnicze zawodowe, gimnazjalne i niższe**) stanowili łącznie 62% ogółu zarejestrowanych na koniec roku 2018 i jest to liczba procentowo zbliżona do 2017 roku, jednocześnie w liczbach bezwzględnych niższa.. Niektóre z w/w grupy osób mają problemy ze znalezieniem zatrudnienia z uwagi na to, iż pracodawcy oczekują pracowników o coraz wyższych kwalifikacjach zawodowych i społecznych, dostosowanych do bieżącej sytuacji na rynku pracy, co wynika również z sytuacji gospodarczej kraju, ciągłego postępu technologicznego i rozwoju społeczeństwa.

Bezrobotni z wykształceniem policealnym, średnim ogólnym i średnim zawodowym stanowili 30,4% ogółu zarejestrowanych na koniec roku obejmującego niniejszą analizę. Także ta wartość procentowa jest zbliżona do 2017 roku, natomiast wyrażono liczbowo spadła. Pozytywną cechą tej grupy jest to, że wiele osób z takim wykształceniem podejmuje dalszą naukę w systemie dziennym lub zaocznym. Warto jednak podkreślić, że nie zawsze w zawodach, których brakuje na lokalnym rynku pracy, tj. w zawodach deficytowych. Z kolei do zawodów nadwyżkowych w powiecie złotowskim w 2018 roku należy zaliczyć m.in. następujące zawody: technik ekonomista, technik rolnik, technik ogrodnik, kucharze, sprzedawcy, robotnicy leśni, murarze, ślusarze, pomocniczy robotnicy w przemyśle przetwórczym.

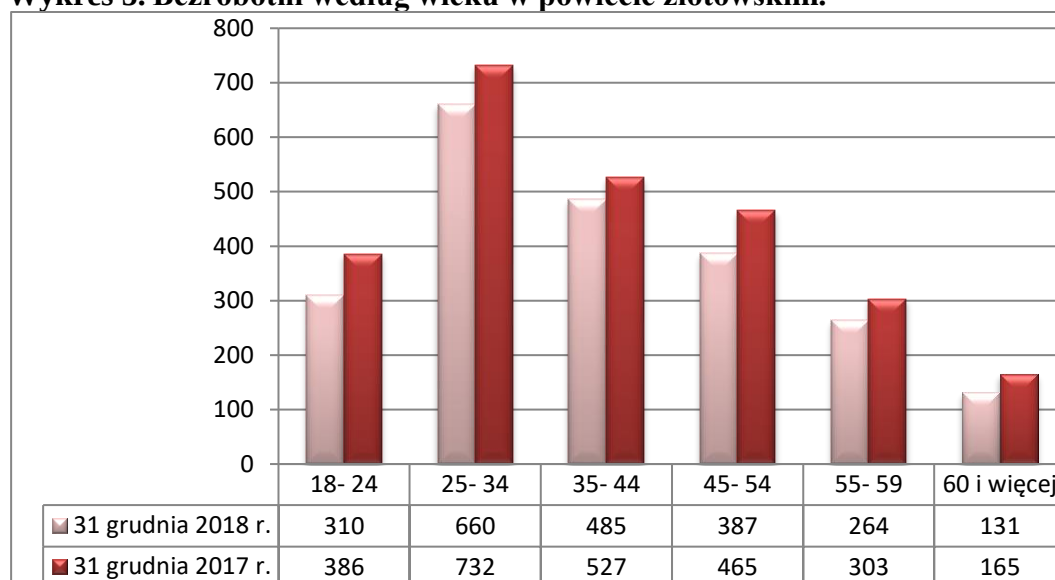
Bezrobotni z wykształceniem wyższym, stanowili 7,6% ogółu zarejestrowanych. Wartość ta wzrosła o 0,7% w stosunku do roku 2017 r, jednak liczbowo spadła. Jak powszechnie wiadomo, najłatwiej jest znaleźć pracę osobom posiadającym wyższe wykształcenie, kreatywnym, mobilnym, innowacyjnym, posiadającym dodatkowe umiejętności i uprawnienia oraz chętnie decydującym się na zmianę kwalifikacji. Zawody osób bezrobotnych posiadających wyższe wykształcenie dominują w szczególności na kierunkach takich jak: psycholog, asystent prawny. Zawody pedagogiczne to: nauczyciel przedszkola i asystent nauczyciela przedszkola..

O pozycji na rynku pracy w równym stopniu co poziom wykształcenia decyduje także profil kształcenia. Analiza pokazuje, że w Powiatowym Urzędzie Pracy w Złotowie wśród zarejestrowanych bezrobotnych z wyższym wykształceniem dominują osoby, które ukończyły kierunki pedagogiczne, administracyjne i ekonomiczne. Kierunki te wprowadzają na rynek pracy największą liczbę absolwentów, w tym absolwentów pozostających na dłużej w rejestrze osób bezrobotnych tutaj. Kolejnym czynnikiem wpływającym na czas

pozostawania bez zatrudnienia jest wiek. Większe trudności z podjęciem zatrudnienia wynikają z określonego doświadczenia zawodowego wśród osób w wieku powyżej 45 roku życia oraz braku doświadczenia zawodowego ludzi młodych do 25 roku życia.

Strukturę wiekową bezrobotnych w powiecie złotowskim przedstawia poniższy wykres.

Wykres 5. Bezrobotni według wieku w powiecie złotowskim.

W strukturze wiekowej według stanu na koniec 2018 roku najliczniejszą grupę stanowili bezrobotni w wieku od 25 do 34 lat oraz od 35 do 44 lat tj. łącznie 51,2 % ogółu zarejestrowanych, równie licznymi grupami są osoby w wieku od 45 do 54 lat (17,3%).

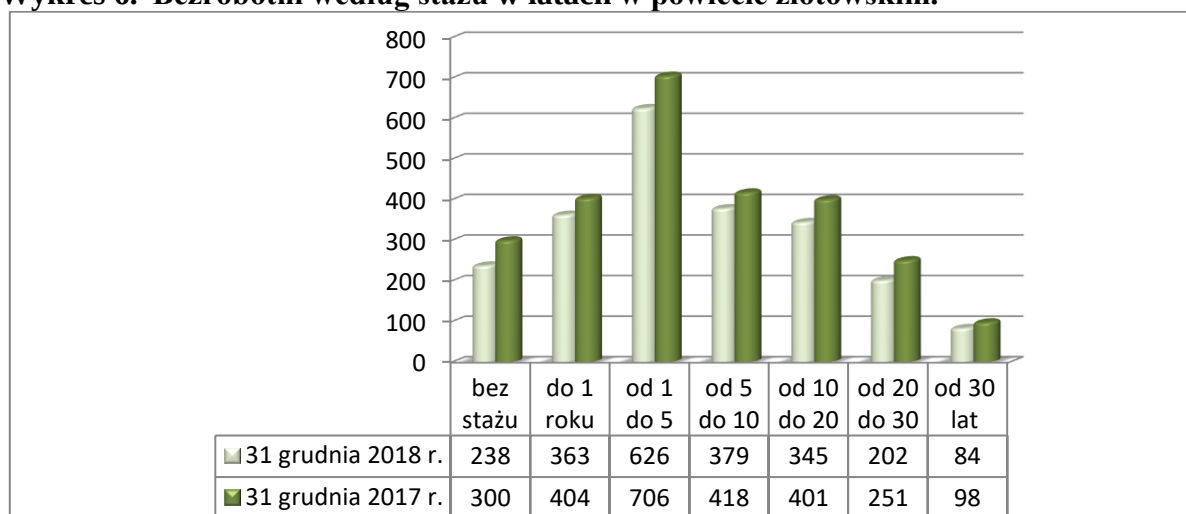
Osoby należące do tych grup wiekowych na rynku pracy napotykają na trudności w znalezieniu i utrzymaniu zatrudnienia.

Osoby powyżej 45 roku życia doświadczają najczęściej trudności, ponieważ pracodawcy zatrudniają osoby z tej grupy wiekowej z pewnymi oporami, postrzegają je jako mniej wydajne i gorzej wykwalifikowane. Niektórzy bezrobotni mają również trudności z dostosowaniem się do modernizującej się gospodarki i nowych technologii. Jednocześnie osoby z tej grupy wiekowej charakteryzują się większym doświadczeniem zawodowym, co jest pozytywnie przyjmowane przez pracodawców.

Z kolei osoby młode do 25 roku życia mają utrudniony start zawodowy. Wynika to głównie z braku doświadczenia, odpowiednich kwalifikacji lub niedocenienia tych kwalifikacji przez pracodawców. Barierą jest też ograniczona nieumiejętność poruszania się po rynku pracy. Ludzi młodych dotyka także problem motywacji i nastawienia do oferowanych warunków pracy. Problem w naszym powiecie stanowi motywacja do kształcenia się, w szczególności zawodowego. W tym miejscu należy zwrócić uwagę na motywację i przesłanki powodujące taką sytuację. Warto wspomnieć wpływ wyjazdów zarobkowych za granicę szczególnie do prac prostych w tym w rolnictwie, ogrodnictwie, pakowaniu towarów, składaniu przedmiotów z prostych elementów itp.

Kolejnym kryterium szczegółowo analizowanym jest staż pracy bezrobotnych. Strukturę bezrobotnych wg stażu pracy przedstawia poniższy wykres.

Wykres 6. Bezrobotni według stażu w latach w powiecie złotowskim.

Najliczniejszą grupę na koniec 2018 roku stanowiły osoby pracujące przed zarejestrowaniem się od 1 roku do 5 lat tj. 28 % ogółu zarejestrowanych.

Najmniej liczną grupę stanowiły osoby bezrobotne posiadające 30 i więcej lat doświadczenia zawodowego, to zaledwie 3,8 % ogółu zarejestrowanych. Warto dodać, że udział procentowy kształtuje się podobnie jak w poprzednich. Natomiast w wartościach liczbowych odnotowujemy spadek, szczególnie w grupie bezrobotnych o stażu pracy od 1 do 5 lat- spadek o 13,3%.

Znaczącym problemem rynku pracy powiatu złotowskiego jest **bezrobocie kobiet**. Zatrudnienie kobiet napotyka na większy opór na rynku pracy, a pracodawcy mając wielu kandydatów do pracy i prawo swobodnych wyborów często decydują się na zatrudnianie mężczyzn.

Powodów jest kilka i są one złożone. Do najważniejszych z nich w naszym powiecie możemy zaliczyć:

- pełnienie ról opiekuńczo-macierzyńskich, tj. opieka nad dziećmi, wnukami, innymi członkami rodziny,
- problemy z dojazdem do pracy,
- przyczyny zdrowotne,
- przeszkody o charakterze mentalnym (rezygnacja, bezradność, brak motywacji).

Liczba bezrobotnych kobiet powiatu złotowskiego zarejestrowanych na koniec 2018 roku wyniosła 1.331 tj. 59,5 % w stosunku do ogółu zarejestrowanych. W stosunku do 2017 r. liczba bezrobotnych kobiet spadła o 183 osoby, tj. o 10,2%. Natomiast nastąpił wzrost w strukturze bezrobotnych o 0,8%. Najliczniejszą grupę wśród kobiet stanowią kobiety w wieku 25-34 lat, tj. 70,3% z ogółem osób zarejestrowanych w tej grupie wiekowej, a wynika to głównie z pełnienia ról macierzyńskich.

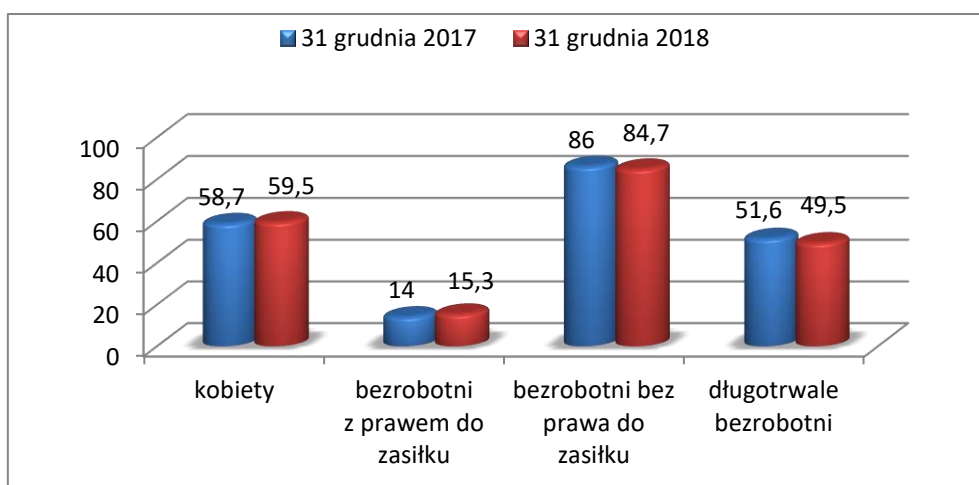
Warto dodać, że konieczne są zmiany o charakterze społecznym i w zakresie ubezpieczeń z uwagi na fakt, że wiele kobiet młodych to matki samotne - dbające o status bezrobotnego ze względu na ubezpieczenie zdrowotne i nie są zainteresowane w tym okresie zatrudnieniem.

Istotną przyczyną bezrobocia wśród młodych matek jest brak systemu opieki nad dziećmi dostosowany do czasu pracy pracodawców w powiecie.

Tabela 11. Struktura bezrobocia w powiecie złotowskim (stan na 31.12.2018 r.) z wyodrębnieniem liczby kobiet.

Gminy powiatu	Zarejestrowani bezrobotni	
	razem	w tym kobiety %
Miasto Złotów	538	56,1
Jastrowie	445	62,7
Krajenka	208	54,8
Lipka	189	61,9
Okonek	243	58,0
Tarnówka	107	62,6
Zakrzewo	144	54,9
Gmina Złotów	363	63,9
Ogółem	2237	59,5

Wykres 7. Procentowy udział podstawowych grup bezrobotnych w ogólnej ich liczbie w powiecie złotowskim.

3. Pozostała działalność Powiatowego Urzędu Pracy w Złotowie.

3.1 Kadra i place w latach 2012- 2018.

Tabela 12 . Zatrudnienie w Powiatowym Urzędzie Pracy w Złotowie w latach 2012-2018 (stan na koniec roku).

Rok	liczba zatrudnionych (dane z sprawozdania MRPiPS-06)	liczba pracowników pracujących*	w tym, zatrudnieni na stanowiskach*			liczba bezrobotnych przypadających na jednego*	
			kluczowych*	w tym:		pośrednika pracy*	doradcę zawodowego*
				pośredników pracy*	doradców zawodowych*		
		*bez pracowników przebywających na urloпах macierzyńskich, rodzicielskich, bezpłatnych, wychowawczych oraz długoterminowych zwolnieniach chorobowych, w tym świadczeniach rehabilitacyjnych)					
1	2	3	4	5	6	7	8
2012	57	52	17	9	4	524	1180
2013	54	49	18	9	4	492	1108
2014	48	45	21	11	5	358	787
2015	46	41	18	13	2	295	1769
2016	44	42	20	13	2	226	1467
2017	42	40	17	9	2	286	1289
2018	46	40	15	9	1	248	2237

Liczba zatrudnionych w PUP w Złotowie była ściśle związana z liczbą osób bezrobotnych w powiecie złotowskim. Na koniec 2012 roku, gdy liczba bezrobotnych wynosiła 4719 osób, zatrudnionych w PUP w Złotowie było 57 osób. Na jednego pośrednika pracy przypadają wówczas aż 524 osoby. Liczba bezrobotnych przypadających na jednego pracownika PUP zmalała na przestrzeni lat, ale jednocześnie wprowadzone zostały nowe zadania poprzez nowelizacje ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Poza tym wzrosła również jakość obsługi interesantów, zarówno bezrobotnych jak i pracodawców.

Powiatowy Urząd Pracy w Złotowie

Wysoka kwota na płace w 2018 roku wynikała z wypłaty w 2018 roku aż 8 pracownikom nagrody jubileuszowej za wieloletnią pracę (w tym 3 pracownikom za 40 lat pracy) oraz 2 pracownikom odprawy emerytalnej.

Tabela 13. Płace w latach 2012-2018.

Rok	Kwota na płace, nagrody jubileuszowe za wieloletnią pracę, odprawy emerytalne i rentowe z budżetu			Środki finansowe dodatkowo pozyskane			Kwota na płace ogółem	Najniższe wynagrodzenie
	Ogółem	z tego:						
		samorząd powiatu	Fundusz Pracy dla pracowników kluczowych*	Projekt EFS dot. pracowników kluczowych	Nagrody MRPiPS za efektywność zatrudnienową i kosztową**	Nagrody specjalne MRPiPS ***		
1	2	3	4	5	6	7	8	11
2012	1 878 633,00	1 638 233,00	240 400,00	198 365,00	0,00	0,00	2 076 998,00	1 500,00
2013	1 987 270,00	1 657 170,00	330 100,00	211 258,00	0,00	0,00	2 198 528,00	1 600,00
2014	2 050 648,00	1 666 148,00	384 500,00	139 182,00	153 800,00	0,00	2 343 630,00	1 680,00
2015	2 093 839,00	1 723 239,00	370 600,00	0,00	148 200,00	0,00	2 242 039,00	1 750,00
2016	2 150 818,00	1 715 218,00	435 600,00	0,00	174 240,00	0,00	2 325 058,00	1 850,00
2017	2 197 887,00	1 826 187,00	371 700,00	0,00	148 700,00	95 400,00	2 441 987,00	2 000,00
2018	2 267 939,00	1 969 639,00	298 300,00	0,00	0,00	75 600,00	2 343 539,00	2 100,00

* art. 108 ust. 1h oraz art. 108a ust. 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity Dz. U. 2018 r. poz. 1265 z późn. zm.)

** art. 108 ust. 1i oraz art. 108a ust. 3 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity Dz. U. 2018 r. poz. 1265 z późn. zm.)

*** art. 109 ust. 7k oraz art. 108a ust. 7 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity Dz. U. 2018 r. poz. 1265 z późn. zm.)

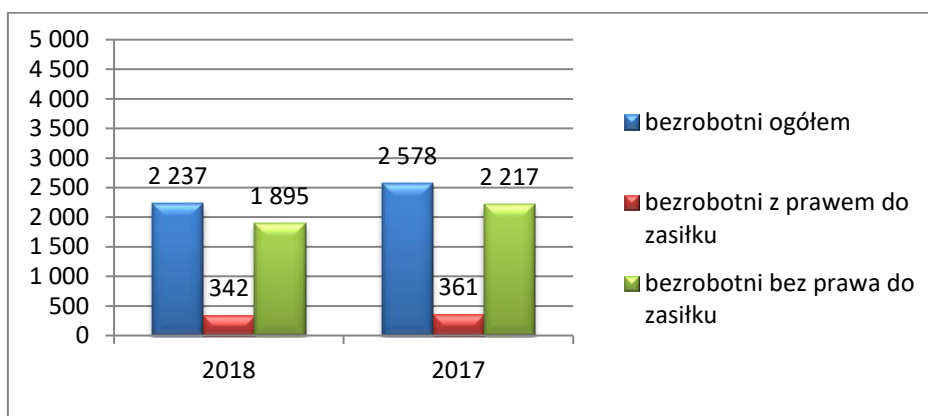
3.2 Zadania realizowane w zakresie Ewidencji i Świadczeń.

Tabela 14. Ilość wydanych decyzji i zaświadczeń przez Dział Ewidencji i Świadczeń w latach 2012- 2018.

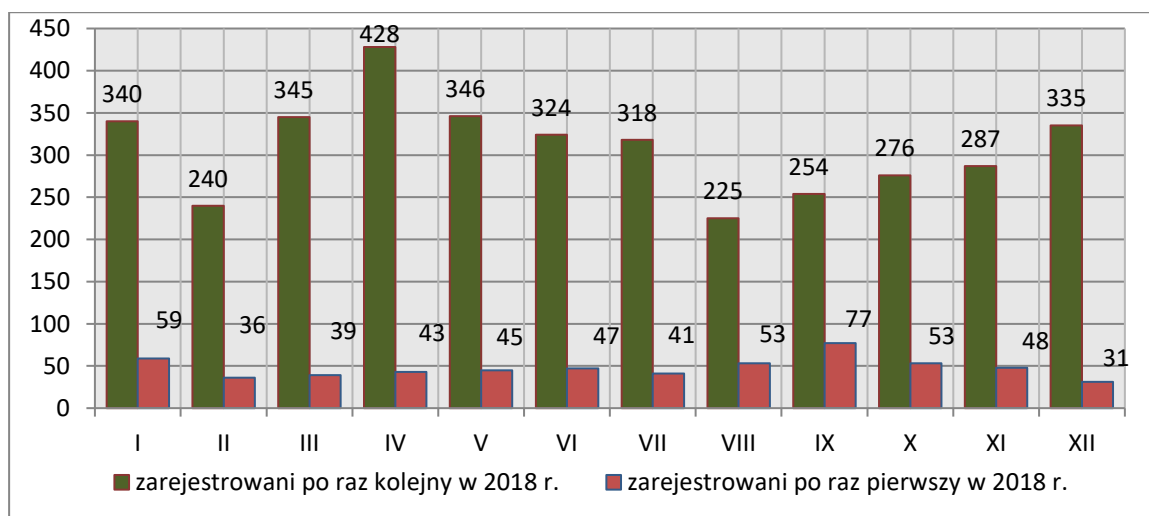
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Wydane decyzje	15.387	15.721	14.725	13.824	12.805	10.643	9267
Wydane zaświadczenia	4027	3070	3293	2724	1074	1610	1470

W 2018 r. ogółem dokonano 3.833 rejestracji osób bezrobotnych i jednocześnie o 625 mniej niż w 2017 r. Najwięcej rejestracji wykazano w okresie jesienno- zimowym co jest skutkiem rozwiązywania z pracownikami stosunku pracy sezonowej, w tym subsydiowanej w ramach robót publicznych oraz powrotów z zagranicy.

Wykres 8. Podział zarejestrowanych bezrobotnych.

Wykres 9. Rejestracja bezrobotnych w 2018 r.

W analizowanym roku podobnie jak w latach ubiegłych dominowały osoby, które znalazły się bez pracy po raz kolejny. Najwyższy stopień odnotowano w kwietniu (428) i maju 2018 r. (346).

Tabela 15. Zadania realizowane przez Dział Ewidencji i Świadczeń w 2018 roku.

Wydane decyzje							
status bezrob.	zasilek dla bezrobot.	Stypendium	dodatek aktywizacyjny	nienależnie pobrane świadczenia	status poszukuj. pracy	Splaty kar, raty, odmowa rat	Łączna ilość wydanych decyzji
7140	990	670	311	44	97	15	9267

		Odwołania				Zaświadczenia		
Łączna ilość wydanych decyzji	Łączna liczba odwołań	decyzje utrzymane w mocy przez WUP	decyzje uchylone przez WUP	decyzje uchylone przez PUP	skarga w WSA (oddalona)	Łączna liczba wydanych zaświadczeń	Wy-dane	SEPI*
9267	42	34	3	4	1	1470	1200	270

*(SEPI- system informatyczny do wymiany informacji między PUP i Ośrodkami Pomocy Społecznej)

W 2018 roku rozpatrzono i wydano odpowiednio **9267** decyzji, czyli przeciętnie miesięcznie wydano **772** decyzji, 1 osoba miesięcznie wydała **193** decyzje.

Przeciętnie dziennie 1 osoba zatrudniona w Dziale Ewidencji i Świadczeń sporządziła w systemie Syriusz **10** decyzji.

W okresie 01.01.2018- 31.12.2018 wykonano w programie Płatnik i systemie Syriusz około **480** korekt . Przeciętnie dziennie wykonywane są 2 korekty.

W 2018 roku przekazano do ZUS około **900** wniosków o uporządkowanie okresów ubezpieczenia i sporządzono **35** pism do ZUS w sprawach ubezpieczeń.

Wygenerowano, przesłano i wydano osobom bezrobotnym **1678** formularzy PIT 11 i RMUA za rok 2017.

W 2018 roku na podstawie usługi U2 i zbiegi do ubezpieczeń wyrejestrowano miesięcznie około 40 osób.

3.2. Kontrole prowadzone przez Powiatowy Urząd Pracy.

KONTROLE ZEWNĘTRZNE

Łącznie w 2018 roku komisja kontrolująca przeprowadziła 429 kontroli, wizytacji i odbiorów na co składa się:

- kontrola odbywania staży (dotyczy 2017 roku) – 61 kontroli,
- kontrola przyznania jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej (dotyczy 2017 roku) – 53 kontrole,
- wizytacje w związku z wnioskami o przyznanie jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej (dotyczy 2017 roku) – 66 wizytacji,
- refundacja przez okres 12 miesięcy części kosztów poniesionych na wynagrodzenia, nagrody oraz składki na ubezpieczenia społeczne bezrobotnych do 30 roku życia dla będących beneficjentami pomocy (dotyczy 2016 roku) – 46 kontroli,
- organizacji, przeprowadzenia i sfinansowania szkolenia grupowego (dotyczy 2018 roku) – 10 kontroli,
- przestrzeganie warunków umowy w sprawie wyposażenia/doposażenia stanowiska pracy dla skierowanych bezrobotnych (dotyczy 2016 roku) – 56 kontroli,
- wizytacje na wniosek w sprawie o refundację kosztów utworzenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego (dotyczy 2018 roku) – 50 wizytacji,
- odbiory na podstawie informacji o przygotowaniu stanowiska pracy dla skierowanych bezrobotnych – 35 odbiorów,
- kontrola organizowania i finansowania prac interwencyjnych (dotyczy 2017 i 2018 roku) – 52 kontrole.

KONTROLE WEWNĘTRZNE

I. Kontrola dokumentacji dotyczącej odbywania staży, za okres od 01.01.2018 r. do 30.06.2018 r.

1. Przeprowadzenie kontroli odbywania staży w 2018 roku pod kątem kompletności dokumentacji. Staże dofinansowane przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) edycja II na lata 2014 – 2020 realizowany od 2018-01-01 do 2019-06-30. **Weryfikowane staże były realizowane przez 32 Organizatorów dla 33 osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Złotowie.**

2. Przeprowadzenie kontroli odbywana staży w 2018 roku pod kątem kompletności dokumentacji. Staże dofinansowane przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego (WRPO) na lata 2014-2020 realizowanego od 2016-01-01 do 2017-06-30. **Weryfikowane staże były realizowane przez 7 Organizatorów dla 7 osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Złotowie.**
3. Przeprowadzenie kontroli odbywana staży w 2018 roku pod kątem kompletności dokumentacji. Staże dofinansowane przez Ministerstwo Rodziny Pracy i Polityki Społecznej w ramach algorytmu. **Weryfikowane staże były realizowane przez 8 Organizatorów dla 10 osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Złotowie.**
4. Przeprowadzenie kontroli odbywana staży w 2018 roku pod kątem kompletności dokumentacji. Staże dofinansowane przez Unię Europejską (w ramach Bonu stażowego) ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) edycja II na lata 2014 – 2020 realizowany od 2018-01-01 do 2019-06-30.
Weryfikowane staże były realizowane przez 4 Organizatorów dla 4 osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Złotowie.

II. Kontrola dokumentacji dotyczącej realizacji organizowania i finansowania prac interwencyjnych dla będących beneficjentami pomocy zarejestrowanych jako bezrobotni w Powiatowym Urzędzie Pracy w Złotowie, za okres od 01.01.2018 r. do 30.06.2018 r.

1. Przeprowadzenie kontroli realizacji organizowania i finansowania prac interwencyjnych dofinansowanych przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) edycja IV na lata 2014 – 2020 realizowany od 2018-01-01 do 2019-06-30 **(dotyczy 8 umów zawartych pomiędzy PUP w Złotowie, a Organizatorami prac interwencyjnych).**
2. Przeprowadzenie kontroli realizacji organizowania i finansowania prac interwencyjnych dofinansowanych przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego (WRPO) edycja IV na lata 2014 – 2020 realizowany od 2018-01-01 do 2019-06-30 **(dotyczy 22 umów zawartych pomiędzy PUP w Złotowie, a Organizatorami prac interwencyjnych).**
3. Przeprowadzenie kontroli realizacji organizowania i finansowania prac interwencyjnych w ramach ALGORYTMU **(dotyczy 12 umów zawartych pomiędzy PUP w Złotowie, a Organizatorami prac interwencyjnych).**

- III. Kontrola dotycząca weryfikacji zgodności wpływających dokumentów do Powiatowego Urzędu Pracy i rejestrowanych w systemie eDok, a ich miejscem docelowym (akta osobowe).

3.3. Ilość wydanych zaświadczeń przez PUP.

W 2018 r. PUP w Złotowie wydał **zaświadczenia** w tym dotyczące:

- odbycia stażu: **138**,
- udzielonej pomocy de minimis: **311**,
- wniosku o udostępnienie danych dotyczących bezrobotnych z policji, sądu i komorników: **2.400**,
- zaświadczeń dotyczących pomocy społecznej: **45**
- zaświadczeń wydanych przez Centrum Aktywizacji Zawodowej: **597**,
- zaświadczeń wydanych przez Dział Ewidencji i Świadczeń: **1470**, w tym **1200** zaświadczeń wydanych do celów emerytalno- rentowych oraz **270** zaświadczeń wydanych z systemu (SEPI).

Ponadto w 2018 roku zarejestrowano **511** oświadczeń o zamiarze powierzenia wykonywania pracy cudzoziemcowi.

Wszelkie dane statystyczne ujęte w niniejszej informacji pochodzą ze sporządzanych przez tut. Urząd sprawozdań MRPiPS, które są dostępne na stronie internetowej PUP w Złotowie (<http://zlotow.praca.gov.pl>).

3.4 . Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości.

Stwarzanie warunków do rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości to działanie szczególnie ważne, gdyż małe i średnie przedsiębiorstwa odgrywają w naszym powiecie istotną rolę w kreowaniu miejsc pracy, stwarzając przy tym możliwości zatrudnienia osobom o stosunkowo niskich kwalifikacjach. Ponadto przedsiębiorstwa te są kluczowym sektorem polskiej, w tym lokalnej gospodarki. To właśnie on generuje największą część PKB, a osoby pracujące w tym sektorze stanowią większość wszystkich zatrudnionych.

W celu rozwoju przedsiębiorczości Powiatowy Urząd Pracy w Złotowie:

1. organizował szkolenia grupowe i indywidualne pod potrzeby oraz wymagania pracodawców i przyznawał jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej,
2. współpracował z pracodawcami - pomagał w znalezieniu odpowiadających ich wymaganiom kandydatów, refundował doposażenia/wyposażenia stanowisk pracy, na których byli zatrudniani bezrobotni skierowani przez tut. Urząd,
3. dofinansowywał szkolenia dla pracowników i pracodawców w ramach Krajowego Funduszu Szkoleniowego (KFS) oraz prowadził kampanię informacyjną na temat KFS.

W celu promowania przedsiębiorczości Powiatowy Urząd Pracy w Złotowie zachęca osoby bezrobotne do rozpoczęcia działalności gospodarczej na terenie powiatu złotowskiego. Podejmowane działania w tym zakresie to wydawanie materiałów promocyjnych (foldery, broszury, informatory) oraz promocja i informacja poprzez własną stronę internetową dotycząca zrealizowanych i rozpoczętych przedsięwzięć. W 2018 roku, Powiatowy Urząd Pracy w Złotowie wielokrotnie zamieszczał informację o jednorazowych środkach na podjęcie działalności gospodarczej, na stronie internetowej, w prasie oraz w ogólnodostępnych

miejscach w tut. Urzędzie, zachęcając do składania wniosków oraz tym samym promując idee przedsiębiorczości.

3.5. Współpraca z ośrodkami pomocy społecznej.

Współpraca z ośrodkami pomocy społecznej, a tut. Urzędem opiera się głównie na wydawaniu zaświadczeń osobom bezrobotnym potwierdzających ich status na rynku pracy, wymianie informacji na temat wspólnych klientów oraz podejmowaniu działań aktywizacyjnych wobec dłużników alimentacyjnych.

Realizacja powyżej wymienionej współpracy polegała również na prowadzeniu działań osłonowych dla osób będących w bardzo trudnej sytuacji na rynku pracy. Dla osób bez prawa do zasiłku i korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej organizowane były prace społecznie użyteczne. Są to prace wykonywane na skutek skierowania przez starostę, organizowane przez gminę w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, organizacjach lub instytucjach statusowo zajmujących się pomocą charytatywną lub na rzecz społeczności lokalnej. W całym 2018 r. do prac społecznie użytecznych skierowano **66 osób** bezrobotnych.

Powyższa współpraca odbywa się także **funkcjonowanie Samorządowej Elektronicznej Platformy Informacyjnej (SEPI):**

Funkcje SEPI:

- gromadzenie istniejących danych o klientach na wspólnej platformie dostępnej uprawnionym do ich wykorzystania instytucjom,
- ułatwienie pracy organom samorządowym, poprzez zapewnienie szybszej obsługi interesantów (elektroniczna, bezobsługowa wymiana danych pomiędzy jednostkami) oraz wspomaganie w dystrybucji środków państwowych i samorządowych na rzecz różnych beneficjentów,
- szybsza pomoc klientom, osoba starająca się o pomoc społeczną nie musi na przykład przynosić do ośrodka pomocy społecznej zaświadczenia o zarejestrowaniu w Powiatowym Urzędzie Pracy,
- eliminowanie kosztów związanych z wydawaniem, drukowaniem i przesyłaniem zaświadczeń pomiędzy jednostkami,
- pomoc w budowaniu efektywnych programów walki z bezrobociem i ubóstwem społecznym najlepiej przystosowanych do potrzeb klientów w oparciu o spójną i wiarygodną bazę danych o klientach.

Podsumowanie działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Złotowie w 2018 r.

I. Wydatki Funduszu Pracy: 10.935.917,43 zł.

(UWAGA: środki finansowe EFS na poziomie centralnym są łączone ze środkami FP- do Urzędu Pracy trafiają jako środki Funduszu Pracy)

1. Finansowanie aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu (staże, szkolenia, roboty publiczne, prace interwencyjne, prace społecznie-użyteczne, środki na podjęcie działalności gospodarczej, refundacja kosztów wyposażenia i doposażenia stanowisk pracy itp.) – **5.478.118,57 zł.**

w tym:

- 1.1 Środki współfinansowane z EFS w ramach realizowanych projektów:

- PO WER (Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój)- **2.498.108,70 zł**

- Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny (2014- 2020)- **1.363.920,34 zł**

- 1.2 Krajowy Fundusz Szkoleniowy (KFS)- **185.988,40. zł**

- 1.3 Programy z rezerwy Funduszu Pracy- **153.166,68zł**

- 1.4 Refundacja części kosztów zatrudnienia przez 12 miesięcy bezrobotnych do 30 roku życia na podstawie art. 150f ustawy o promocji zatrudnienia- **1.066.549,35 zł**

2. Wydatki nielimitowane:

- 2.1 Środki Funduszu Pracy na wypłatę zasiłków i innych obligatoryjnych świadczeń – **3.632.994,84.zł.**

- w tym na zasiłki dla bezrobotnych – **3.501.395,34 zł.**

3. Inne zadania Powiatowego Urzędu Pracy w Złotowie tzw. zadania fakultatywne – **419.100,59 zł**

w tym środki Funduszu Pracy przeznaczone na finansowania kosztów:

- **88.063,15 zł-** działalności Urzędu, w tym druki, wysyłka korespondencji do bezrobotnych, działalność Centrum Aktywizacji Zawodowej,
- **73.025,60 zł-** szkoleń pracowników,
- **197.463,26 zł-** wprowadzania, rozwijania i eksploataowania systemu teleinformatycznego i technologii cyfrowej w PUP służącej realizacji zadań wynikających z ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- **37.684,13 zł-** opracowania i rozpowszechniania oraz wydawania informacji o usługach organów zatrudnienia,
- **9.956,51 zł-** refundacja dodatków do wynagrodzeń,
- **3.057,94 zł-** koszty postępowania sądowego i egzekucyjnego,
- **9.850,00 zł-** koszty szkolenia oraz przejazdu członków rad rynku pracy.

II. Budżet jednostki stanowił kwotę- 4.111.919,00 zł po ostatniej zmianie planu finansowego z kwoty budżetu na 2018 r. **wydatkowano ogółem: 4.079.387,79 zł**

1. Środki przekazywane z budżetu za pośrednictwem Wojewody i samorządu powiatowego na finansowanie składki z tut. ubezpieczenia zdrowotnego osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku- **1.514.281,14 zł** (plan 1.545.130,00 zł)
2. Funkcjonowanie Urzędu: **2.565.106,65 zł (plan: 2.566.789,00 zł)**
 - 2.1 wydatki majątkowe- **216.753,39 zł (plan: 217.350,00 zł)**
 - 2.2 wynagrodzenia i pochodne – **2.348.353,26 zł, (plan: 2.349.439,00 zł)**

Mienie Powiatowego Urzędu Pracy w Złotowie.

Powiatowy Urząd Pracy w Złotowie mieści się w budynku przy ulicy Kolejowej 11, należącym do Powiatu Złotowskiego o powierzchni użytkowej 827 m² i 499 m² zabudowy, wyposażonym w nową instalację elektryczną wykonaną:

- 1) na parterze w roku 2010 ze środków Funduszu Pracy w 80% i 20% samorządu powiatowego.
- 2) na I piętrze w latach 2015 i 2016 ze środków samorządu powiatowego,
- 3) w piwnicy, w której mieści się też zbiór akt archiwalnych, w roku 2013 – instalacja teletechniczna ze środków Funduszu Pracy oraz w 2017r instalacja oświetleniowa i zasilająca ze środków samorządu powiatowego.

Ponadto, w 2010 wykonano nową instalację sieci teleinformatycznej na parterze i I piętrze w całości sfinansowaną z pozyskanych dodatkowo środków Funduszu Pracy. W 2011 r. wykonano nową instalację elektryczną wraz z centralnym UPS-em dla serwerowni w 100% sfinansowanych ze środków Funduszu Pracy.

W celu zapewnienia wysokiej jakości świadczonych usług oraz ochrony danych osobowych na bieżąco modernizowany jest sprzęt komputerowy oraz wyposażenie serwerowni w tym systemy serwerowe – w całości finansowanych ze środków Funduszu Pracy.

Powiatowy Urząd Pracy w Złotowie za kwotę ponad 20.000,00 zł rocznie zapewnia dostęp wszystkim Ośrodkom Pomocy Społecznej w powiecie złotowskim do Systemu Elektronicznej Platformy Informacyjnej w celu elektronicznego pozyskiwania i wymiany danych pomiędzy OPS a Urzędem Pracy.

W budynku PUP na parterze w roku 2018 oraz na I piętrze w latach 2015 i 2016 wymieniono wszystkie drzwi ponieważ drzwi, które pochodziły z lat 70- tych ub. wieku nie domykały się już albo trudno było je otworzyć, gdyż były bardzo zniszczone. Nadmienić należy, że PUP na ten cel nie otrzymał odrębnych środków finansowych. Wymiana drzwi była możliwa dlatego, że kierownictwo PUP zrezygnowało z uczestnictwa w konferencjach, spotkaniach, szkoleniach organizowanych przez samorząd wojewódzki i MRPiPS. Eliminowanie się z uczestnictwa w konferencjach i w/w spotkaniach nie jest dobrym rozwiązaniem, ale było jedynym możliwym sposobem na rozwiązanie problemów spowodowanych zepsutymi bądź zniszczonymi drzwiami.

Wymiany wymaga część instalacji centralnego ogrzewania, szczególnie na parterze – stare rurowe grzejniki z lat 70 ubiegłego wieku, w jednym ciągu uniemożliwiającym regulację-ograniczenia ciepła. Ponadto konieczna jest instalacja odgromowa, gdyż istniejąca nie spełnia swej funkcji. Największą bolączką PUP jest brak parkingu. PUP nie dysponuje żadnym

parkingiem, a miejsca do parkowania obok budynku PUP to wjazd do pracodawcy usytuowanego w głębi za budynkiem urzędu. Około 2 mb terenu od ściany (szczytu) budynku to teren PUP, kawałek zieleni i kawałek terenu wyłożonego polbrukiem. Teren zielony przed budynkiem to teren należący do Urzędu Miejskiego w Złotowie. $\frac{3}{4}$ klientów PUP to mieszkańcy spoza Złotowa, których słaba sieć komunikacji publicznej w powiecie zmusza do korzystania z dojazdu samochodem, który w okolicach PUP bardzo trudno zaparkować. Pracodawcy przyjeżdżający do PUP, aby zgłosić ofertę, złożyć wniosek, podpisać umowę od lat zgłaszają problemu miejsc do parkowania, którego kierownictwo PUP bez zaangażowania samorządu powiatowego nie jest w stanie rozwiązać. Dyrekcja PUP wielokrotnie podnosiła problem parkingów i proponowała zaangażowanie, w tym poprzez organizację robót publicznych- do tej pory bezskutecznie.

Nadmienić należy, że PUP obsługuje bezrobotnych w liczbach podanych w statystyce niniejszego opracowania oraz osoby nie ujęte w ewidencji, odbywający staże, korzystający z KFS, pobierający dodatek aktywizacyjny. Biorąc pod uwagę choćby liczbę osób rejestrujących się oraz wyrejestrowujących się, rocznie jest to ponad 8 tysięcy przepływu osób bezrobotnych.

Zakończenie.

W trakcie naszej pracy realizowaliśmy nie tylko zadania ustawowe, ale również wdrażaliśmy nowe przedsięwzięcia i projekty. Nasi pracownicy codziennie starali się wychodzić naprzeciw potrzebom klientów realizując standardowe zadania, ale także skutecznie reagowali na pojawiające się nowe wyzwania. Dla wzmocnienia aktywnej polityki rynku pracy duży nacisk położony został na stosowanie indywidualnych rozwiązań wobec poszczególnych grup osób bezrobotnych. Wejście na rynek pracy, czy też powrót do życia zawodowego to niejednokrotnie procesy długotrwałe. Aby pomóc bezrobotnym znajdującym się w szczególnej sytuacji na rynku pracy trzeba najpierw poznać ich umiejętności, kwalifikacje i oczekiwania, a następnie pobudzić do poszukiwania pracy poprzez zastosowanie odpowiednich usług oraz instrumentów. Sposobem na poprawę efektywności aktywnych programów rynku pracy jest równoczesne stosowanie różnych form wsparcia. Efektywność programów dla takich osób można poprawić stosując selekcję uczestników grup do których adresowane są poszczególne formy wsparcia. Prowadzenie polityki rynku pracy w skali lokalnej i regionalnej pozwoli na lepsze dostosowanie instrumentów do potrzeb rynków lokalnych, uwzględnienie ich specyfiki i szybsze reagowanie na zmiany uwarunkowań. Wszystkie nasze działania sprowadzały się do jak najbardziej efektywnego wykorzystania środków jakimi dysponowaliśmy. Przez ciągłe doskonalenie umiejętności zawodowych oraz doskonalenie naszej pracy do potrzeb klientów, dokładaliśmy wszelkich starań, aby świadczone przez nas usługi charakteryzował profesjonalizm oraz otwarcie na drugiego człowieka. Działania Powiatowego Urzędu Pracy w Złotowie nie ograniczały się tylko do administracyjnej realizacji zadań, ale przede wszystkim obejmowały kompleksowe działania aktywizacji bezrobotnych, uwzględniające ustalone w wyniku prowadzonych analiz, tryb i zakres koniecznych przedsięwzięć.

Powiatowy Urząd Pracy w Złotowie na obecnym, lokalnym rynku pracy jest kompetentnym i wykwalifikowanym partnerem w procesie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych jak i faktycznego wspierania rozwoju przedsiębiorczości.

Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy
Łucja Greczyło

Wszelkie dane statystyczne ujęte w niniejszej informacji pochodzą ze sporządzanych przez tut. Urząd sprawozdań MRPiPS, które są dostępne na stronie internetowej PUP w Złotowie (www.zlotow.praca.gov.pl).

Spis wykresów:

Wykres 1. Wykres 1. Liczba osób bezrobotnych w powiecie złotowskim w latach 2012-2018 (wg. stanu na 31 grudnia każdego roku).....	str. 22
Wykres 2. Długotrwale bezrobotni w powiecie złotowskim w latach 2012-2019 według stanu na koniec każdego roku (2019 r. stan na 31.01.2019).....	str. 23
Wykres 3. Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy w powiecie złotowskim.....	str. 28
Wykres 4. Bezrobotni według wykształcenia w powiecie złotowskim.....	str.29
Wykres 5. Bezrobotni według wieku w powiecie złotowskim.....	str. 30
Wykres 6. Bezrobotni według stażu w powiecie złotowskim.....	str. 31
Wykres 7. Procentowy udział podstawowych grup bezrobotnych w ogólnej ich liczbie w powiecie złotowskim.....	str. 32
Wykres 8. Podział zarejestrowanych bezrobotnych.....	str. 35
Wykres 9. Rejestracja bezrobotnych w 2018 r.....	str. 35

Spis tabel:

Tabela 1 . Wydatkowanie środków Funduszu Pracy na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu w latach 2012- 2018.....	str. 5
Tabela 2. Działania aktywizacyjne w 2018 r.....	str. 6
Tabela 3. Zadania wykonywane w ramach poradnictwa zawodowego w 2018 r.....	str. 7
Tabela 4. Liczba osób objętych poszczególnymi formami aktywizacji zawodowej i wydatkowane środki w latach 2012- 2018 r.....	str. 9
Tabela 5. Wydatkowane środki na poszczególne formy aktywizacji zawodowej w latach 2012- 2018 r.....	str.10
Tabela 6. Liczba osób objętych poszczególnymi formami aktywizacji zawodowej i wydatkowane środki w 2018 r.....	str. 14
Tabela 7. Realizacja KFS w latach 2015- 2018.....	str. 17
Tabela 8. Dane dotyczące powiatu złotowskiego na podstawie informacji z GUS.....	str. 19
Tabela 9. Stopa bezrobocia w 2018 roku.....	str. 20
Tabela 10. Informacja o bezrobociu w 2018 r.....	str. 20
Tabela 11. Struktura bezrobocia w powiecie złotowskim (stan na 31.12.2018 r.) z wyodrębnieniem liczby kobiet.....	str. 32
Tabele 12 - Zatrudnienie w Powiatowym Urzędzie Pracy w Złotowie w latach 2012-2018 (stan na koniec roku).....	str. 33
Tabela 13. Płace w latach 2012-2018.....	str. 34
Tabela 14. Ilość wydanych decyzji i zaświadczeń przez Dział Ewidencji i Świadczeń w latach 2012- 2018.....	str.35
Tabela 15. Zadania realizowane przez Dział Ewidencji i Świadczeń w 2018 roku.....	str.36

Spis rysunków:

Rys. 1. Stopa bezrobocia (w %) i liczba osób bezrobotnych [w tys. osób] wg. wybranych powiatów. Stan na dzień 31.12.2016.....	str. 25
Rys. 2. Stopa bezrobocia (w %) i liczba osób bezrobotnych [w tys. osób] wg. wybranych powiatów. Stan na dzień 31.12.2017.....	str. 26
Rys. 3. Stopa bezrobocia (w %) i liczba osób bezrobotnych [w tys. osób] wg. wybranych powiatów. Stan na dzień 31.12.2018.....	str. 27

Sporządził: Marek Dereszkiewicz

Złotów, marzec 2019 r.